

Jan

Feb

Aktiv

Izveštaj o rezultatima istraživanja

2K

1.5K

1K

500

0

Analiza trendova: stavovi građana na severu Kosova

Naručioci istraživanja

NVO AKTIV

Autori istraživanja

MA Nikola Jović

Milica Andrić

Sara Ostojić

Za izdavača

NVO AKTIV

Kralja Petra I, 183a, Severna Mitrovica

email: office@ngoaktiv.org

www.ngoaktiv.org

Severna Mitrovica

Jun 2016.

Sadržaj

 Metodologija istraživanja.....	4
 Najvažniji rezultati.....	5
 Opis uzorka.....	6-8
 Rezultati istraživanja.....	9-39
 Zaključci.....	40-41

Metodologija istraživanja

Način istraživanja: Anketno terensko istraživanje licem u lice (F2F)

Anketa: 50 pitanja u trajanju od 15 minuta

Vreme istraživanja: 4. - 11. maj 2016. godine

Mesto istraživanja: Severna Mitrovica, Leposavić, Zubin Potok i Zvečan

Veličina uzorka: 909 ispitanika

Tip uzorka: Stratifikovani slučajni uzorak - stratifikacija na osnovu opštine stanovanja

Statistička greška: 95% statistički interval poverenja za pojave sa incidencom od 50% iznosi $\pm 3,2$

Poststratifikacija: pol, godine, mesto stanovanja i nivo obrazovanja

Najvažniji rezultati

5,6% ispitanika ocenjuje trenutnu političku situaciju na Kosovu kao dobru.

Tri od četiri ispitanika smatra da se stvari na Kosovu ne odvijaju u dobrom smeru.

Preko 60% ispitanika kaže da nema političara na Kosovu kome može da veruje.

75% ispitanika smatra da bi Rusija trebalo da bude najvažniji partner kada je reč o lobiranju za ostvarenje interesa Srba sa Kosova.

Svaki peti ispitanik podržava Briselski sporazum, dok 40% ispitanikanema stav.

22,7% ispitanika podržava učestvovanje Srba u institucijama Kosova.

Preko 35% ispitanika planira da izađe na sledeće kosovske izbore kada se budu održavali.

Svaki drugi ispitanik se ne oseća slobodnim da javno izrazi svoje političke stavove.

Kao najveće bezbednosne rizike ispitanici ističu organizovani kriminal, međuetničke incidente i političku nestabilnost.

8,4% ispitanika smatra da je Briselski sporazum unapredio slobode i prava srpskog naroda na Kosovu

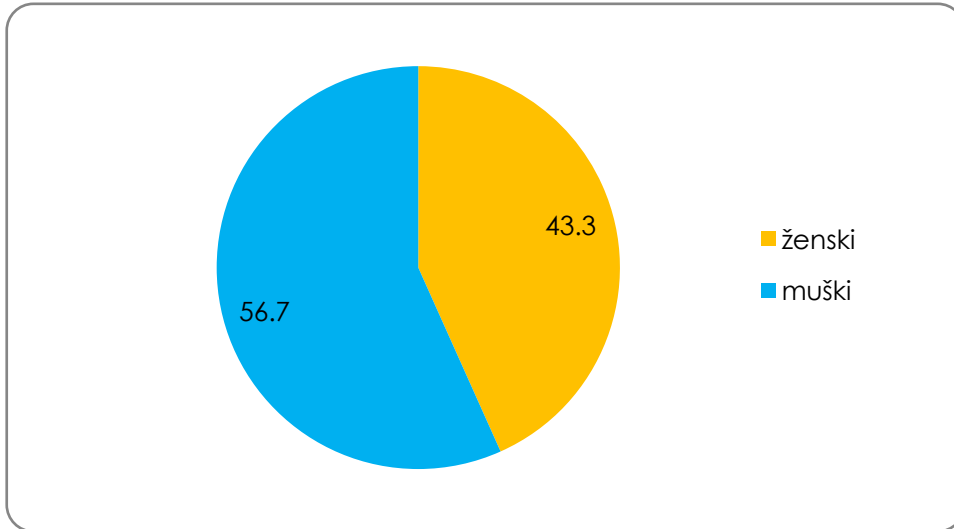
Svaki peti ispitanik ne vidi sebe na Kosovu u narednih pet godina.

Preko 80% ispitanika smatra da je u procesu pregovaranja Beograda i Prištine Evropska unija više na strani Prištine.

14,4% ispitanika podržava ulazak Kosova u Evropsku uniju.

Opis uzorka

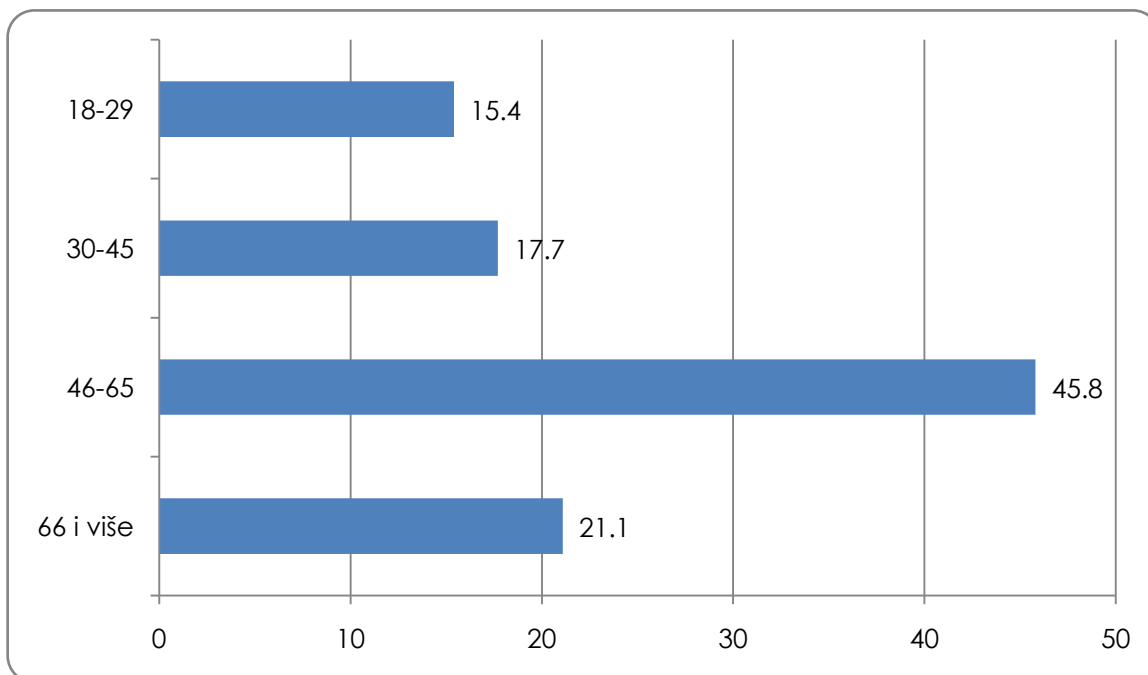
Pol ispitanika

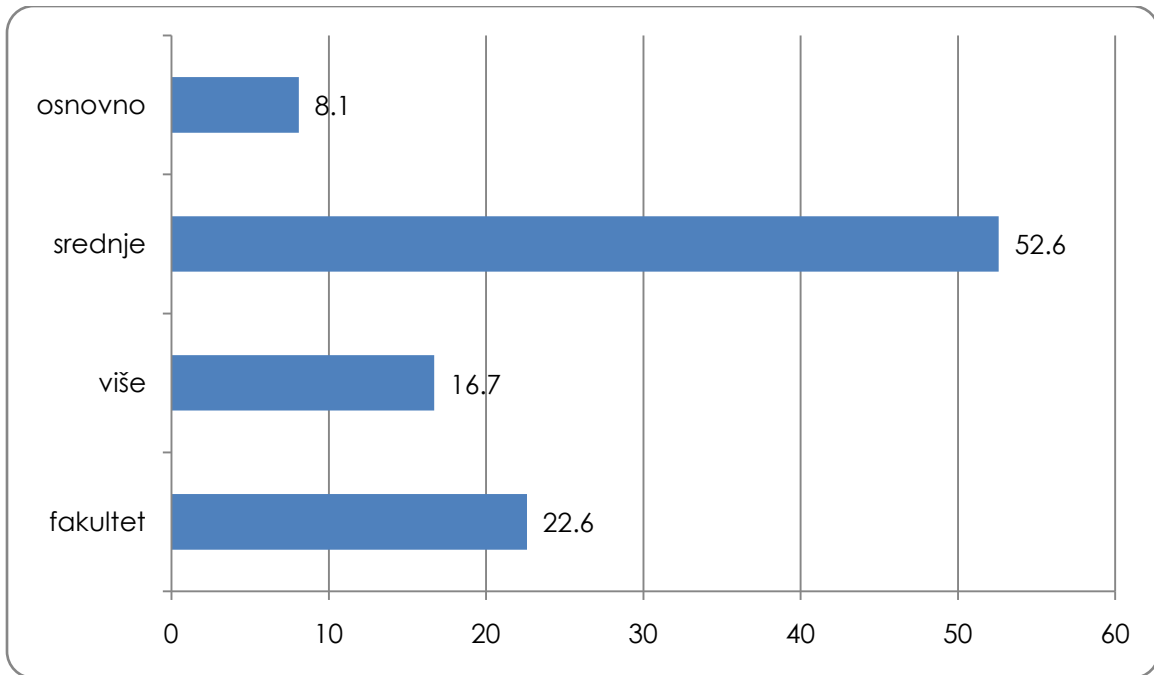
Koliko imate godina?

Prosečna starost ispitanika je 49 godina.

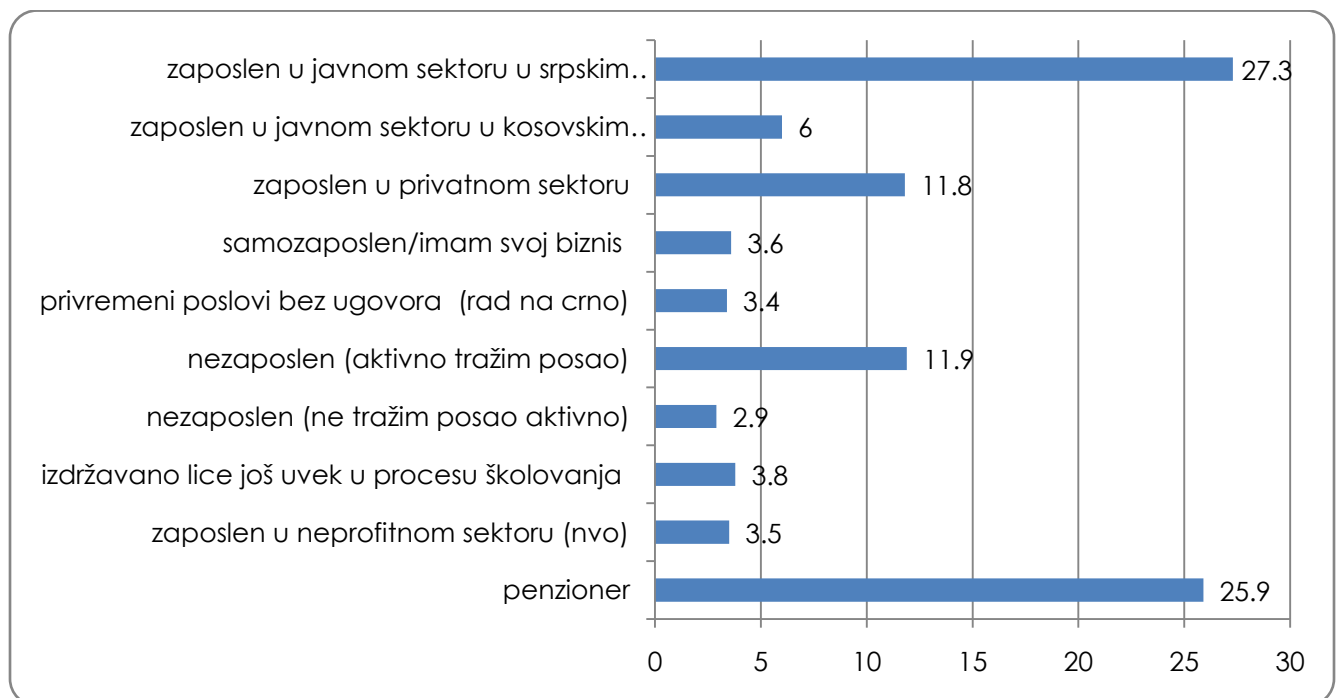
Starosna struktura uzorka:

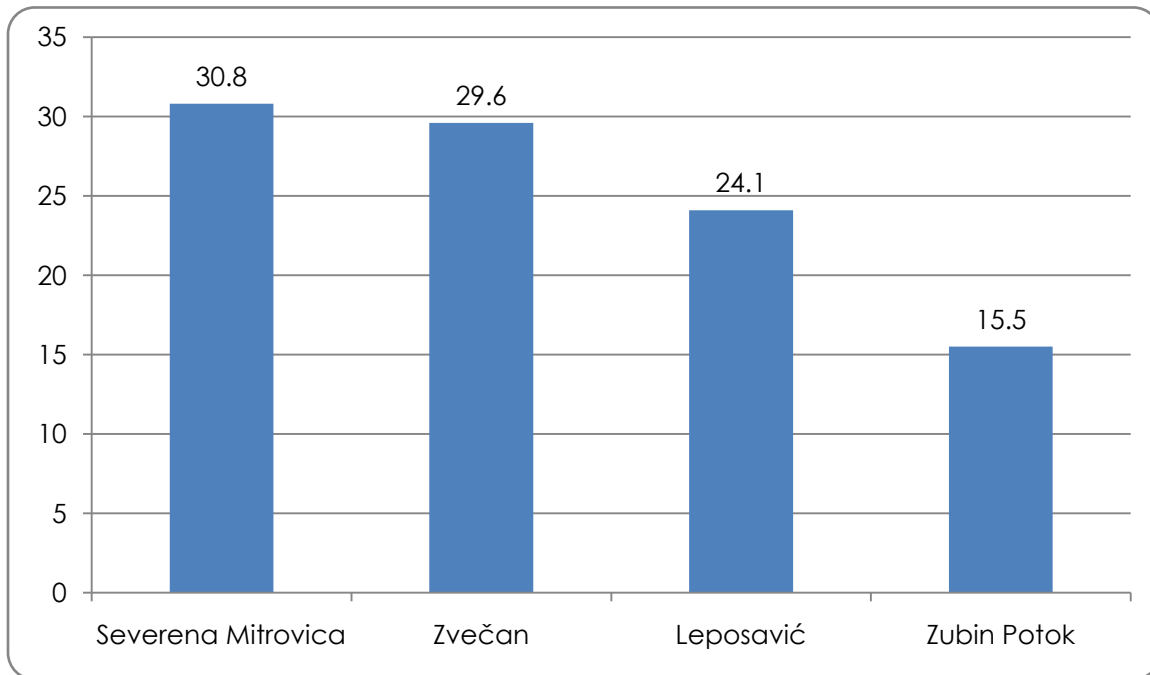
Nivo obrazovanja ispitanika

Radni status ispitanika

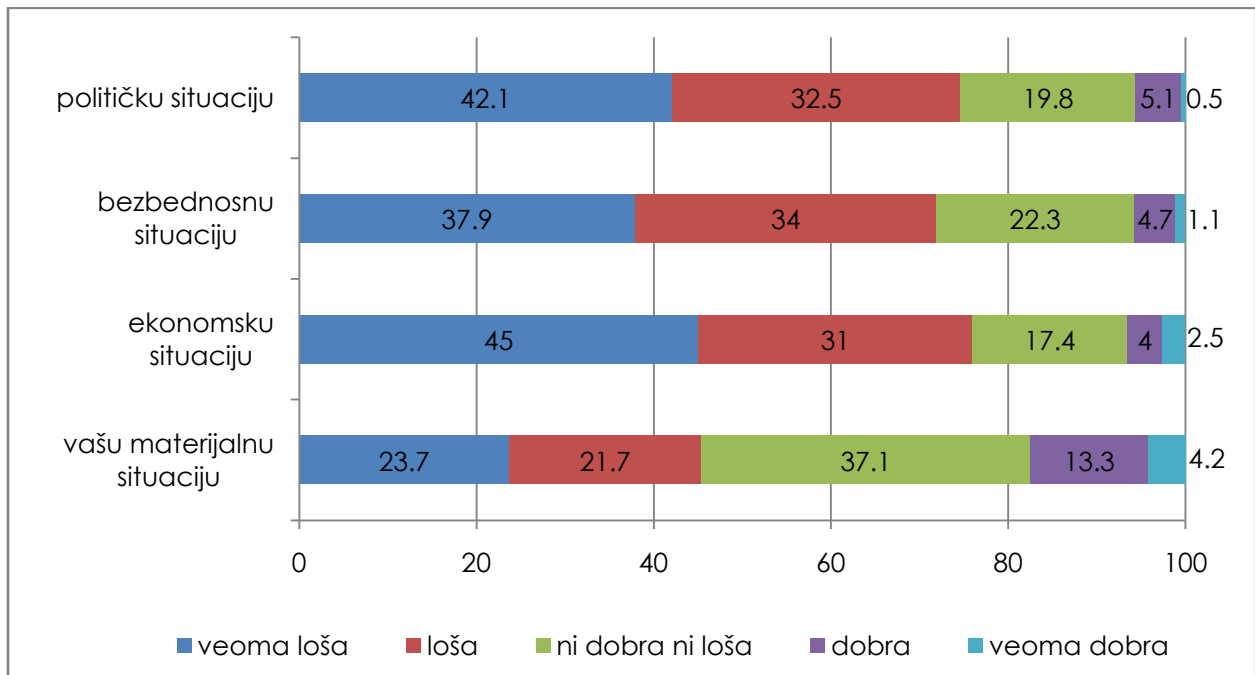
 Mesto prebivališta

Rezultati istraživanja

1. Na skali od 1 do 5, gde je 1 "veoma loše" a 5 "veoma dobro", ocenite?

	Prosečna ocena
Političku situaciju na Kosovu	1,9
Bezbednosnu situaciju na Kosovu	2
Ekonomsku situaciju na Kosovu	1,9
Vašu materijalnu situaciju	2,5

Političku situaciju ispitanici bez obzira na razlike u godinama ocenjuju uglavnom isto, bez značajnih odstupanja. Isto je i sa ocenom ekonomske i bezbednosne situacije.

Najnezadovoljniji svojom materijalnom situacijom su najstariji ispitanici od 66 i više godina. U toj starosnoj grupi svaki drugi ispitanik je naveo da nije

zadovoljan svojom materijalnom situacijom. Procenat nezadovoljnih se smanjuje što su ispitanici mlađi.

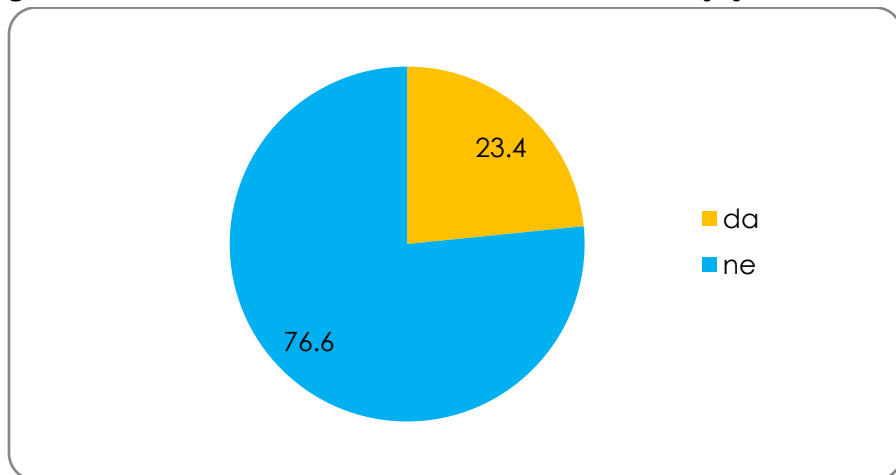
Kada ovaj set pitanja posmatramo kroz varijablu obrazovanja, možemo videti da nezadovoljstvo političkom situacijom raste kako raste obrazovanje ispitanika. Isti slučaj je i sa ekonomskom i bezbednosnom situacijom.

	Nezadovoljni političkom situacijom
Osnovno	58,5%
Srednje	71%
Više	85,1%
Fakultet	82,5%

Svoju materijalnu situaciju svaki drugi ispitanik koji ima osnovnu ili srednju školu ocenjuje kao lošu dok je svaki treći ispitanik sa završenom višom ili fakultetom nezadovoljan svojom materijalnom situacijom.

Kada je reč o mestu prebivališta vidimo da je 23% ispitanika iz Severne Mitovice zadovoljno svojom materijalnom situacijom dok je svega 10,8% zadovoljnih ispitanika u Zvečanu. Političku, ekonomsku i bezbednosnu situaciju ispitanici iz sve četiri opštine na severu ocenjuju veoma slično.

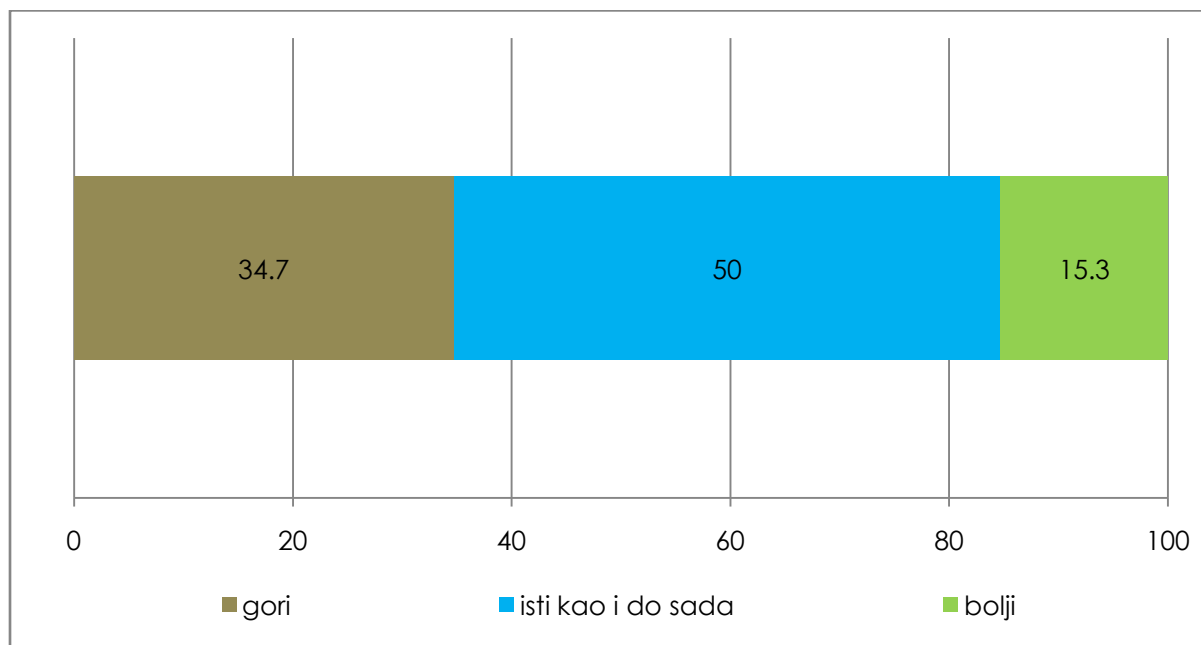
2. Generalno gledano, da li se stvari na severu Kosova odvijaju u dobrom smeru?

U odgovoru na ovo pitanje vidimo značajne razlike između starosnih grupa. Svega 13% mladih od 18 do 29 godina smatra da se stvari na Kosovu odvijaju u dobrom smeru. Procenat ispitanika koji smatra da se stvari odvijaju u dobrom smeru raste sa godinama ispitanika: od 30 do 45 godina iznosi 19,7%, od 46 do 65 godina iznosi 26% i kod ispitanika preko 65 godina iznosi 28,6%.

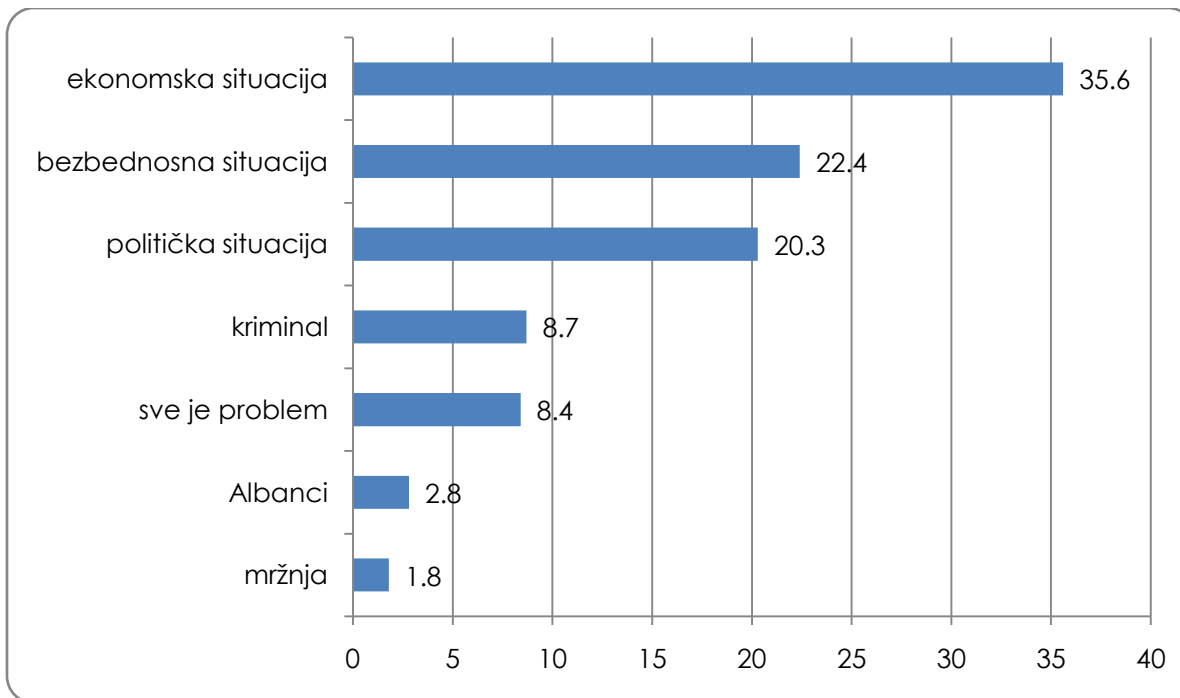
Nivo obrazovanja ispitanika pokazuje značajne varijacije u odgovoru na ovo pitanje, pa tako možemo videti da su ispitanici koji imaju viši stepen obrazovanja skeptičniji prema putu kojim je Kosovo krenulo i ne veruju da se stvari odvijaju u dobrom smeru.

3. Po vašem mišljenju, život za Srbe na Kosovu za tri godine biće?

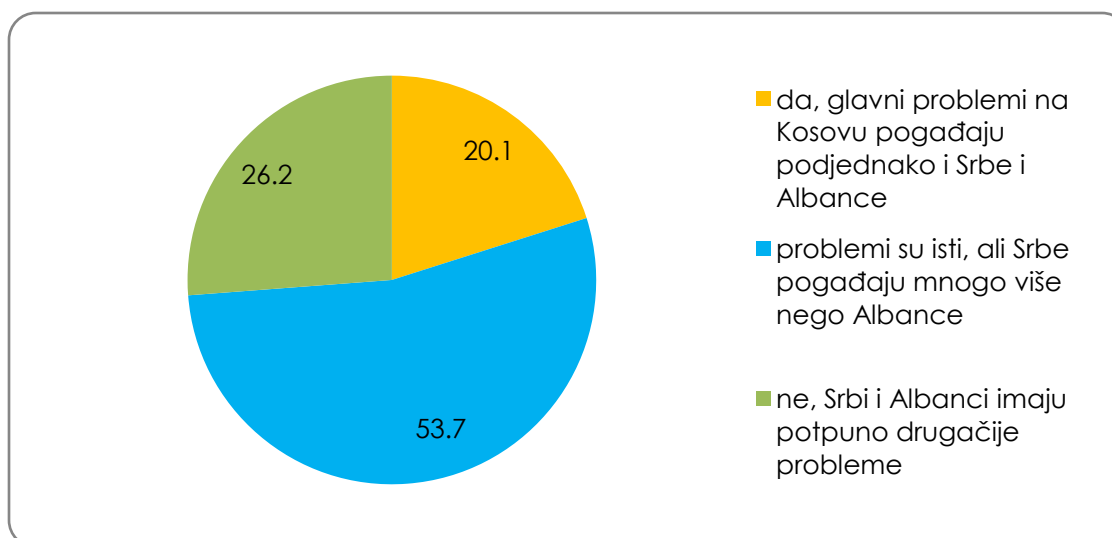
Svega 8% ispitanika od 18 do 29 godina je optimistično da će život za Srbe na Kosovu u naredne tri godine biti bolji.

4. Šta je po Vašem mišljenju najveći problem na severu Kosova?

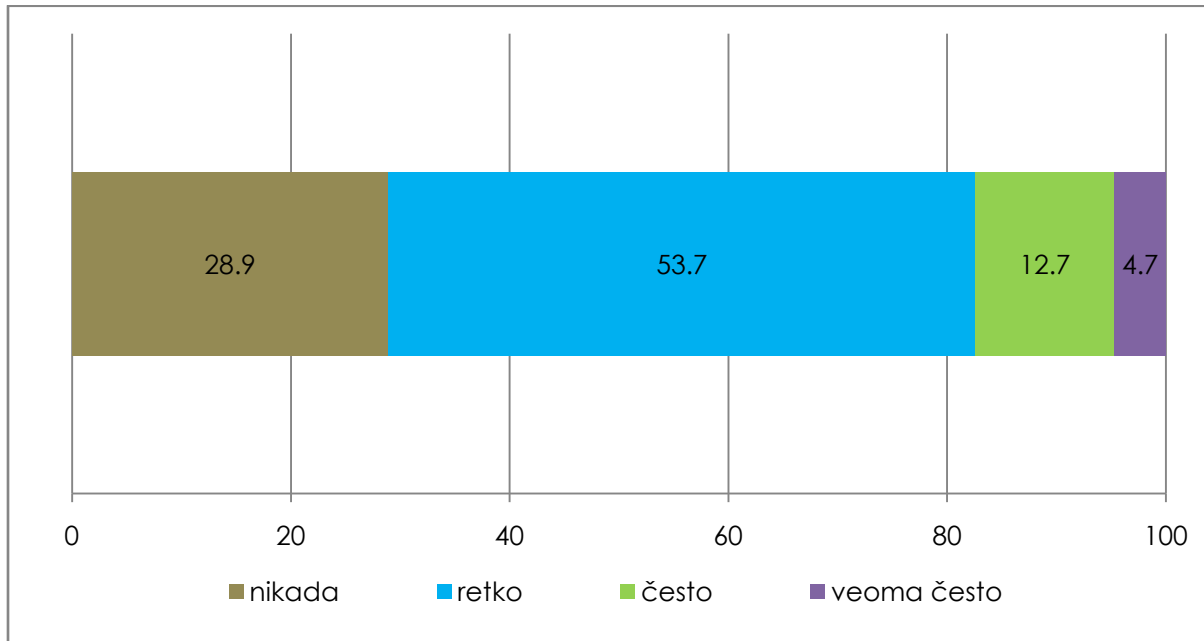

U zavisnosti od obrazovanja, ispitanici imaju različitu percepciju glavnih problema na Kosovu. Za ispitanike sa osnovnom školom to je politička situacija, dok je za ispitanike sa višim stepenom obrazovanja od osnovne škole najveći problem ekonomska situacija.

5. Da li glavni problemi na Kosovu pogađaju podjednako Srbe i Albance?

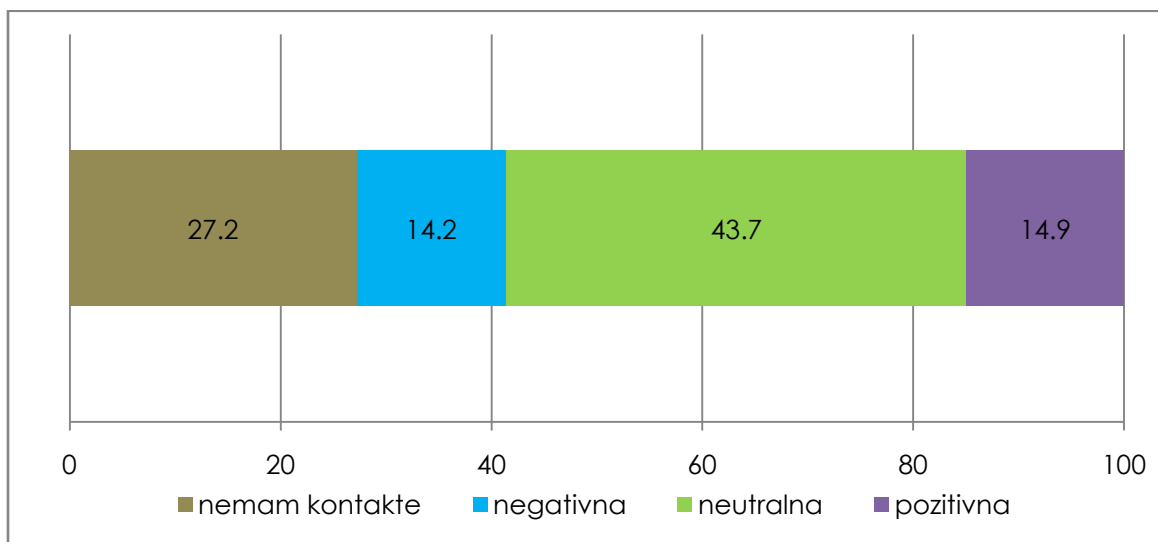

6. Koliko često odlazite u sredine u kojima su Albanci većina?

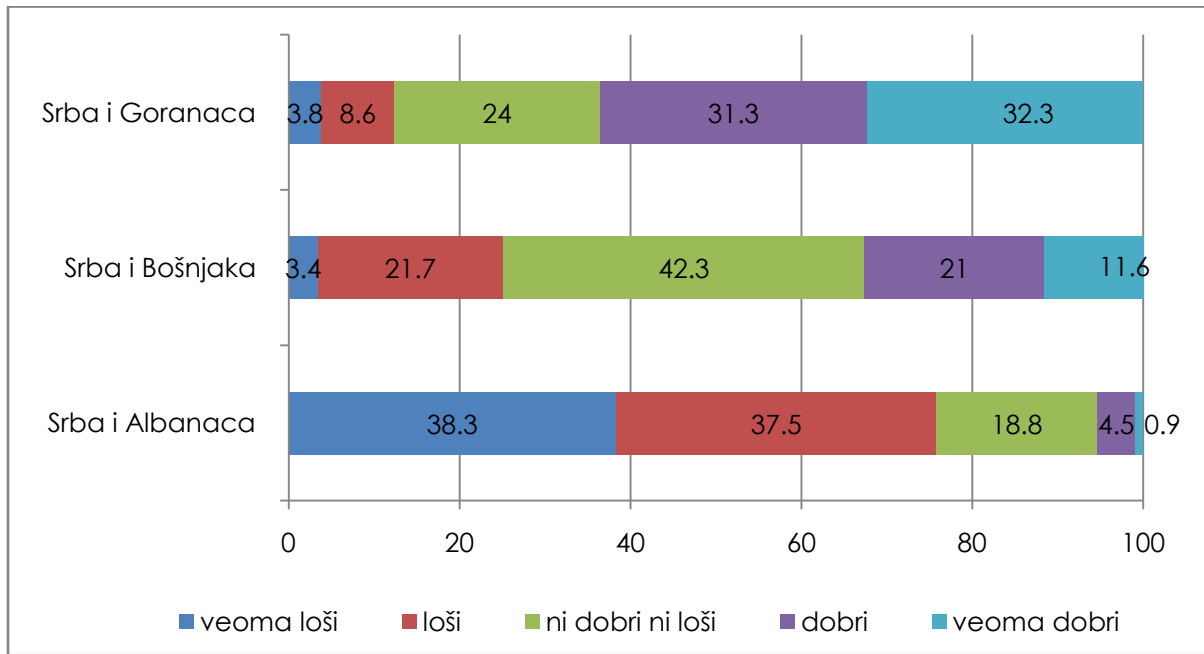
Najređe u sredine u kojima su Albanci većina odlaze najmlađi i najstariji ispitanici. Takođe, možemo videti da je učestalost odlaska na neki način povezana sa stepenom obrazovanja ispitanika jer analize pokazuju da najmanje odlaze ispitanici sa osnovnom školom (1,7%) dok najviše odlaze ispitanici sa fakultetom (21,3%).

7. Vaša iskustva iz ličnih kontakata sa Albancima su uglavnom:

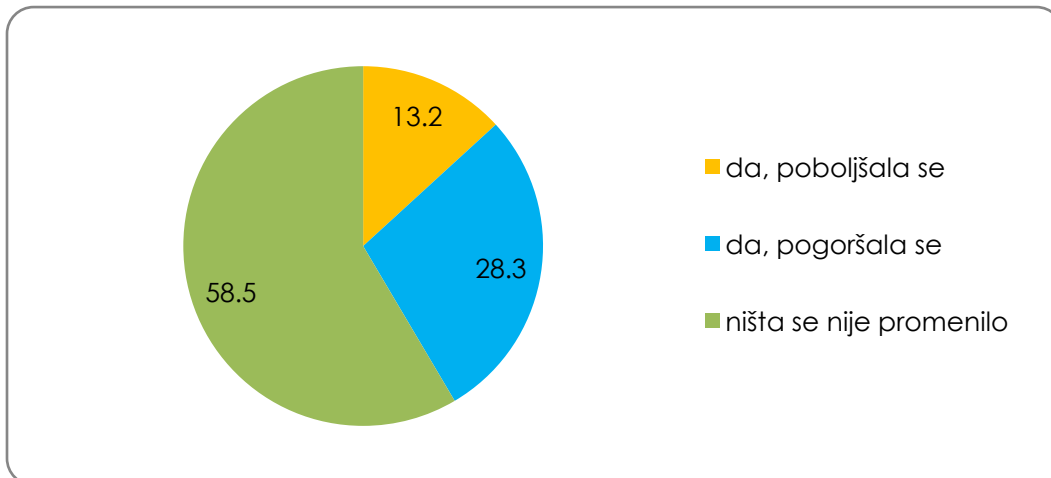

8. Na skali od 1 do 5, gde je 1 "izuzetno loši", a 5 "odlični" ocenite stanje trenutnih međuetničkih odnosa između zajednica na Kosovu:

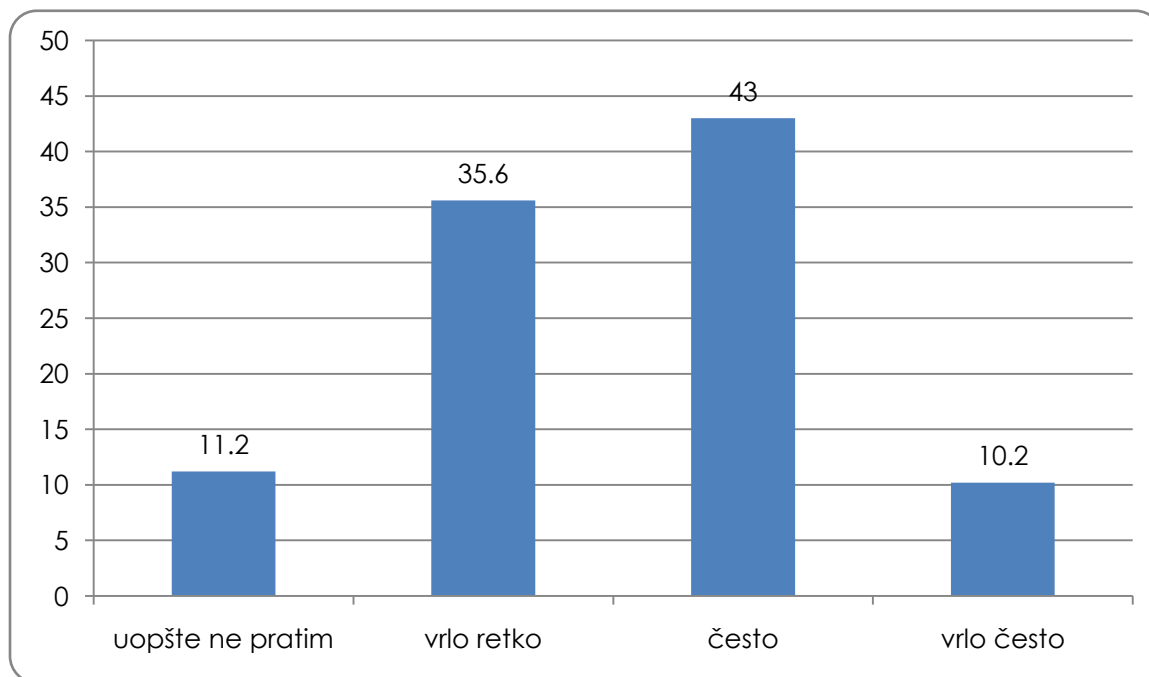
	Prosečna ocena
Srba i Goranaca	3,8
Srba i Bošnjaka	3,1
Srba i Albanaca	1,9

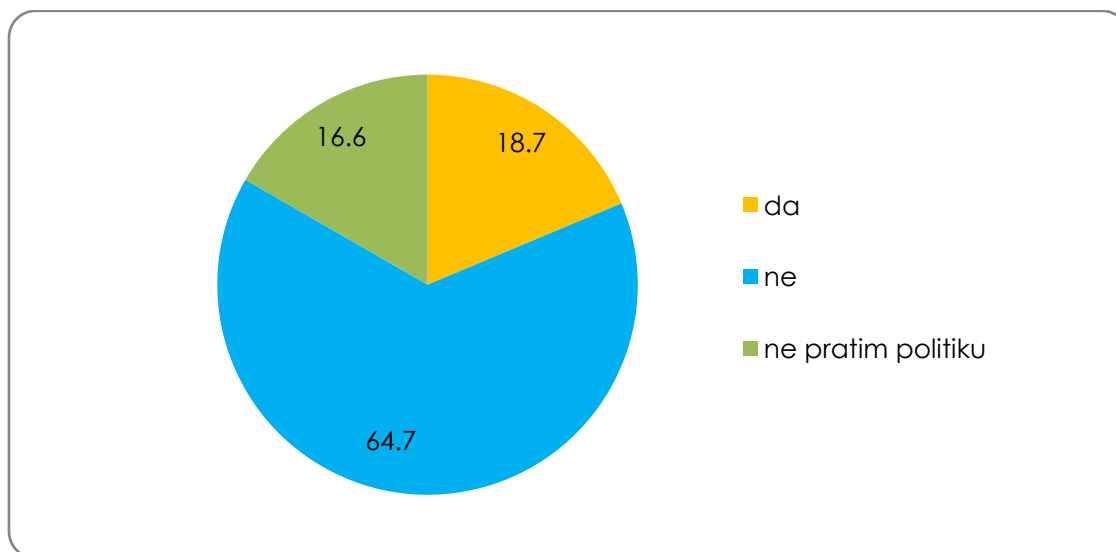
9. Da li se ekonomska situacija na severu Kosova promenila u poslednjih godinu dana?

10. Koliko često pratite politička dešavanja?

11. Da li postoje političari na Kosovu kojima verujete?

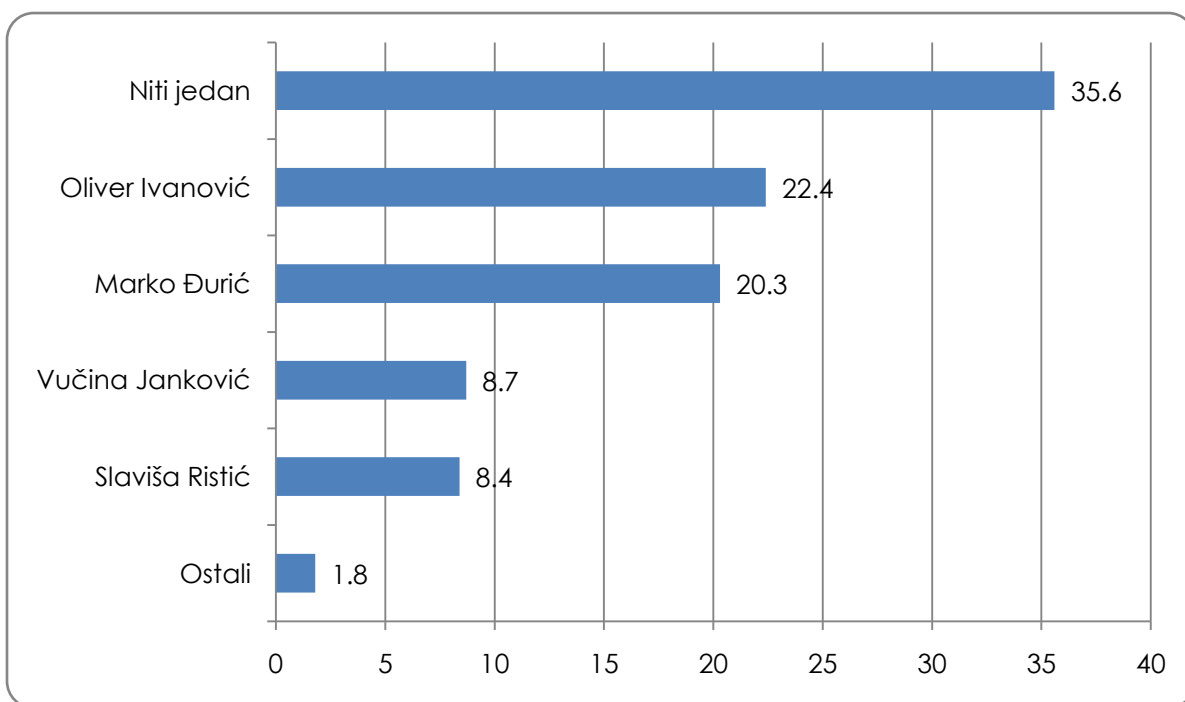

Najviše poverenja političari uživaju kod ispitanika sa osnovnom školom (27%) dok najmanje poverenja uživaju kod ispitanika sa završenim fakultetom (11,8%).

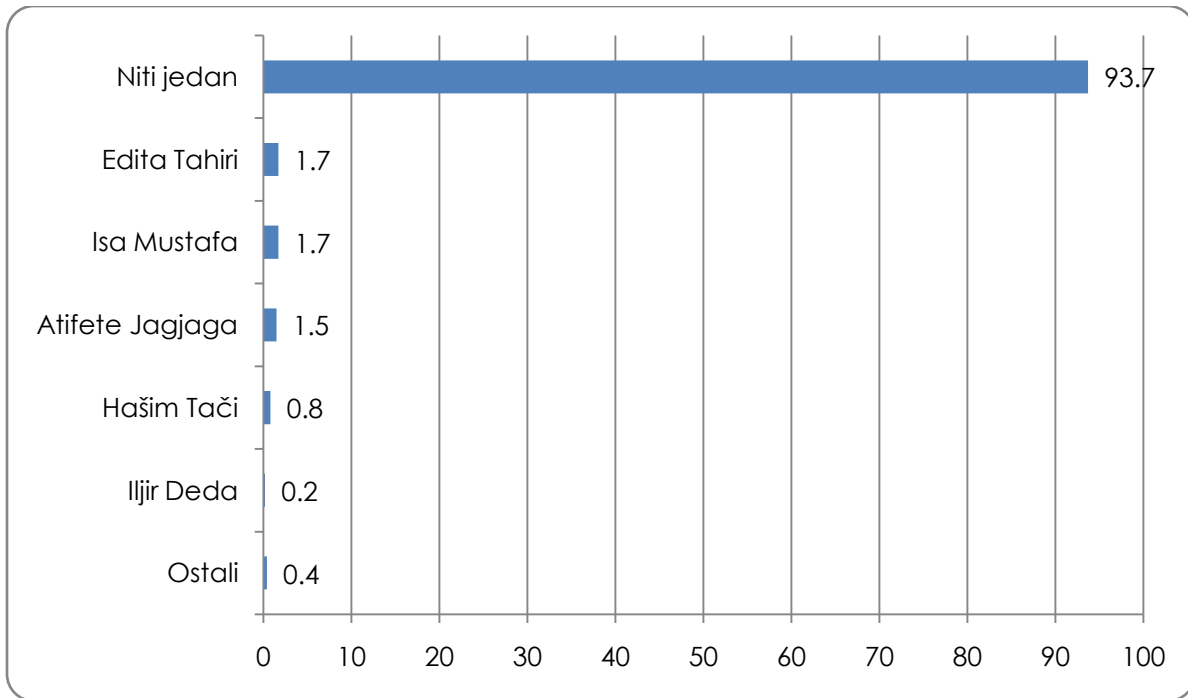
Osim toga, poverenje u političare u značajnoj meri se razlikuje kod mladih i starih ispitanika. Mlađi ispitanici imaju značajno manje poverenja u političare za razliku od starijih ispitanika.

	Imam poverenja
18-29 godina	10%
30-45 godina	8,9%
45-65 godina	19,4%
66 + godina	31,2%

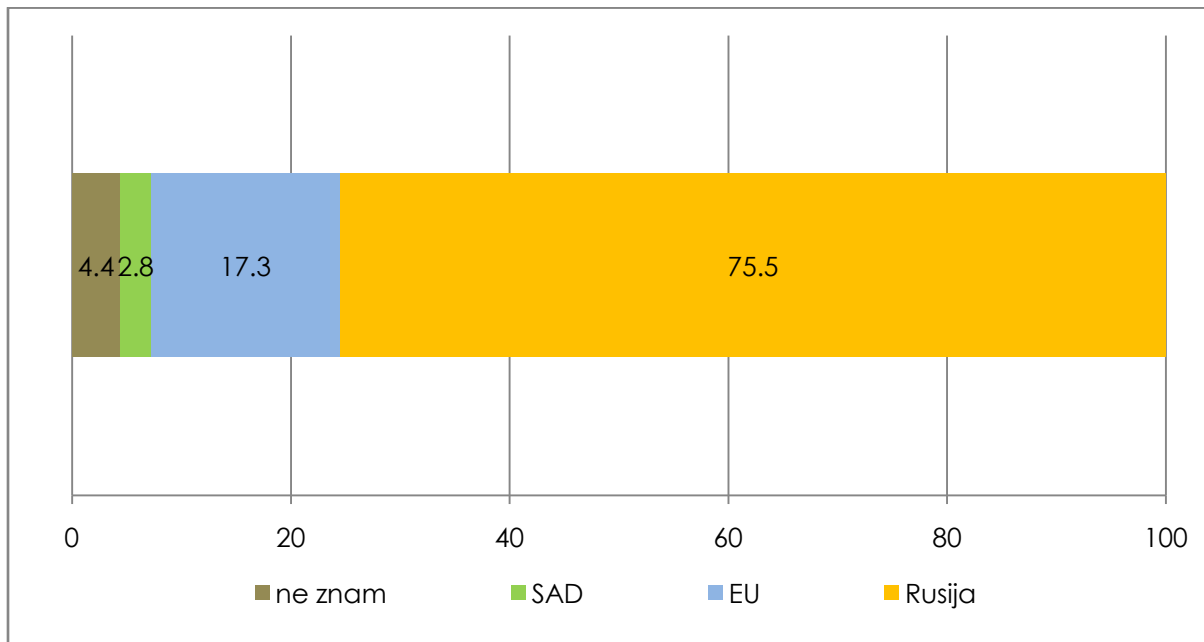
12. Kom srpskom političaru na Kosovu najviše verujete?

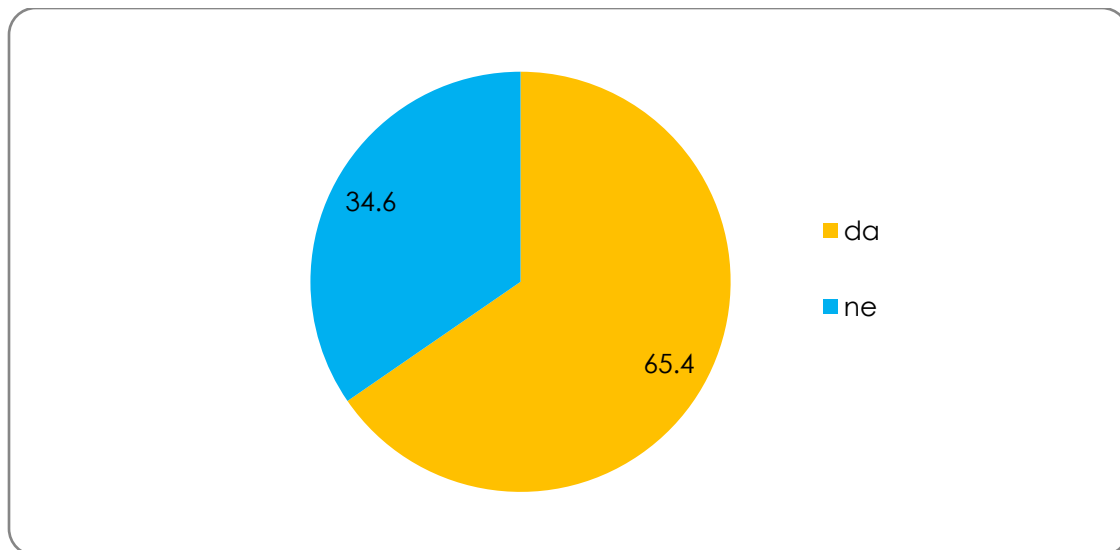
13. Kom albanskom političaru na Kosovu najviše verujete?

14. Srbi sa Kosova bi u spoljnoj politici i lobiranju najviše trebalo da se oslanjaju na

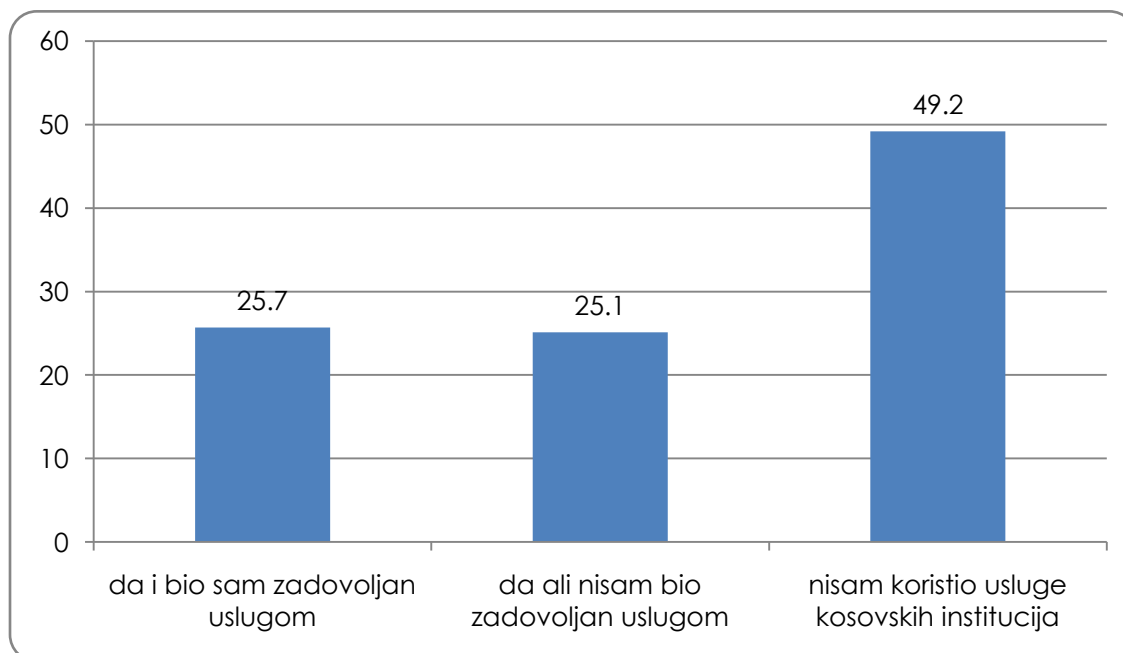

15. Da li posedujete lična dokumenta izdata od strane kosovskih institucija?

Postoji značajna razlika između mladih i starih ispitanika kada je reč o posedovanju dokumenata izdatih od strane kosovskih institucija. Duplo više starijih ispitanika ima dokumenta izdata od strane kosovskih institucija od mladih ispitanika.

16. Da li ste koristili usluge kosovskih institucija?

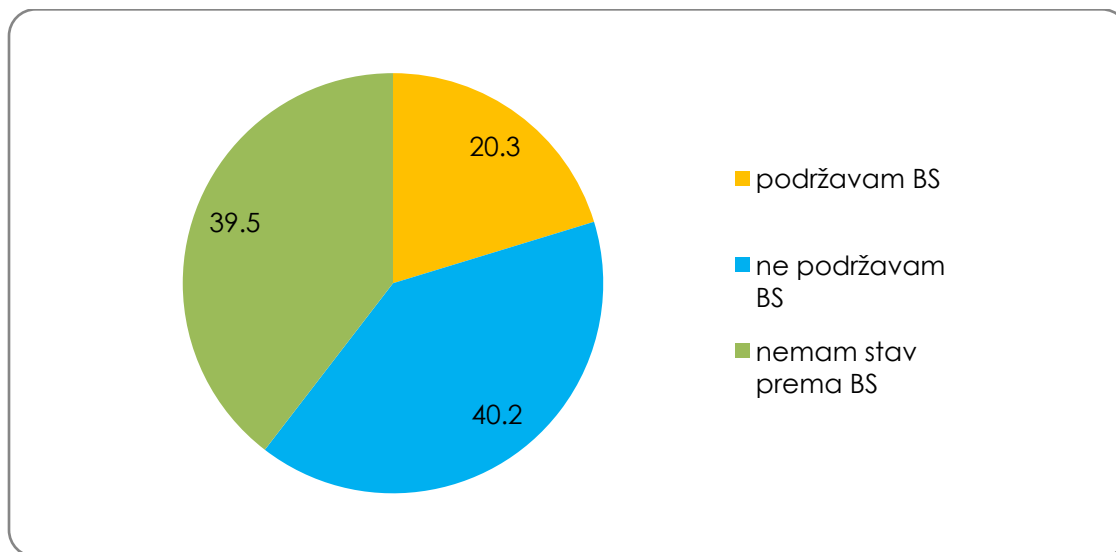
17. Na skali od 1 do 5, ocenite koliko ste zadovoljni učinkom sledećih institucija.

Vlada Srbije	3
Kancelarija za Kosovo i Metohiju	2.8
Privremeni organi lokalne samouprave	2.5
Četiri novoformirane kosovske opštine na severu	2.4
KFOR	2.4
Kosovska policija	2.3
UNMIK	2.2
Srpski poslanici u Skupštini Kosova	2.1
Srpski ministri u Vladi Kosova	2
Kancelarija EU na Kosovu	2
EULEX	1.9
Vlada Kosova	1.7

18. Na skali od 1 do 5, ocenite koliko verujete sledećim institucijama.

Vlada Srbije	3
Kancelarija za Kosovo i Metohiju	2.8
Privremeni organi lokalne samouprave	2.6
Četiri novoformirane kosovske opštine na severu	2.5
Kosovska policija	2.3
KFOR	2.3
UNMIK	2.2
Srpski poslanici u Skupštini Kosova	2
Srpski ministri u Vladi Kosova	2
Kancelarija EU na Kosovu	2
EULEX	1.8
Vlada Kosova	1.7

19. Kakav je vaš stav prema Briselskom sporazumu?

U odgovoru na ovo pitanje vidimo da postoji značajna razlika između mladih i starih ispitanika u podršci Briselskom sporazumu:

	Podržavam
18-29 godina	7,9%
30-45 godina	11,2%
45-65 godina	22,1%
66 + godina	33,3%

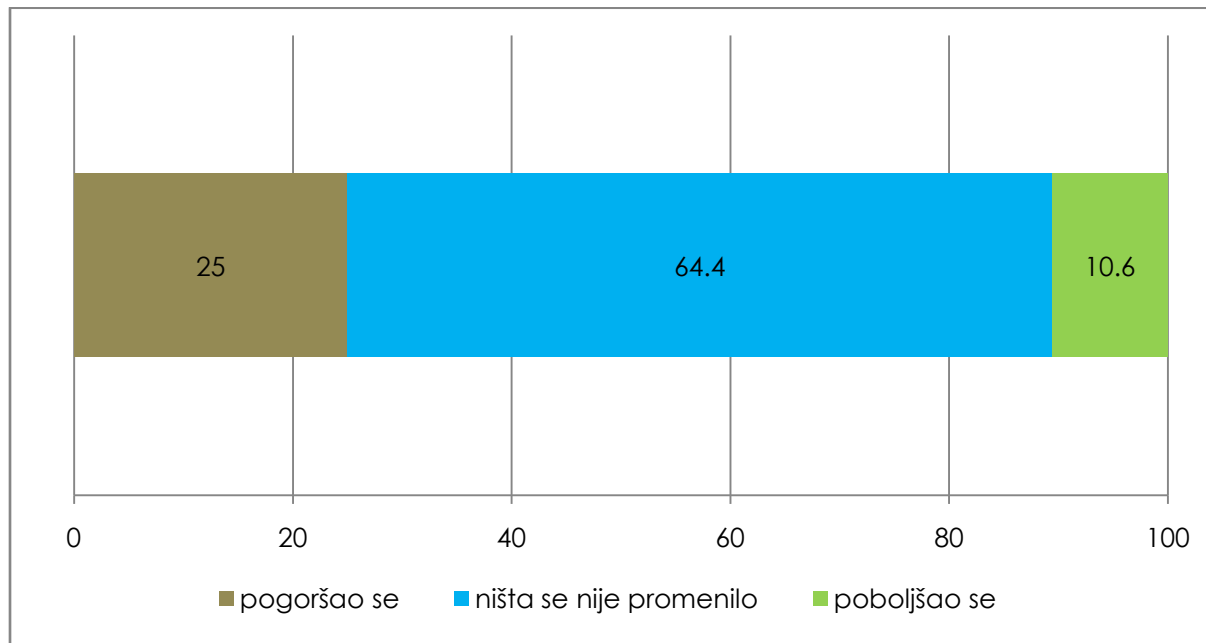
Takođe, analize pokazuju da postoje značajne razlike u podršci Briselskom sporazumu između ispitanika iz različitih opština:

	Podržavam
Severna Mitrovica	13,2%
Zubin Potok	17%
Leposavić	15,6%
Zvečan	33,2%

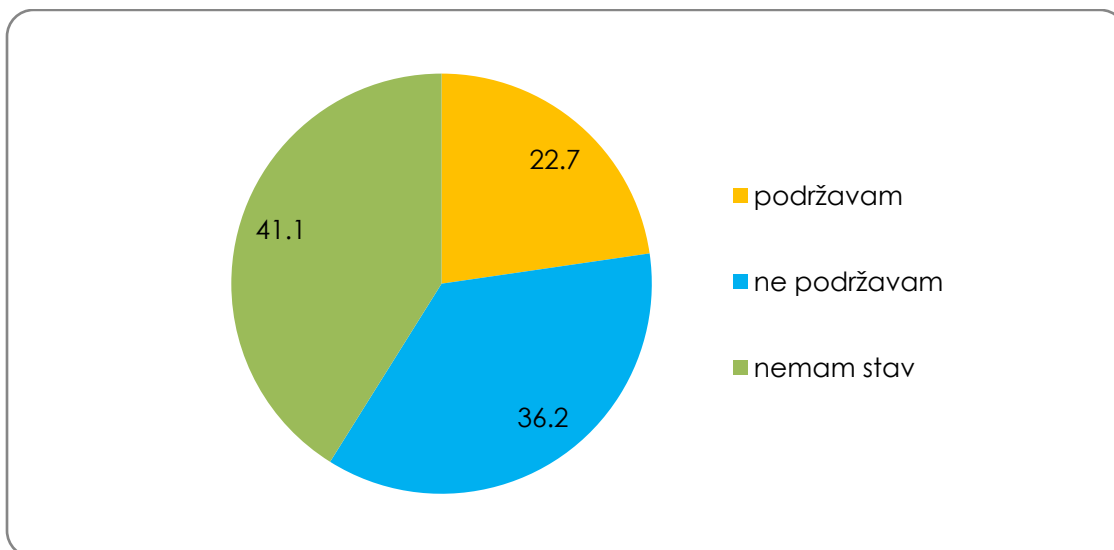
Najveći protivnici Briselskog sporazuma su ispitanici sa višim stepenom obrazovanja:

	Ne podržavam
Osnovno	26,2%
Srednje	35,4%
Više	45,3%
Visoko	41,2%

20. Da li se život Srba na Kosovu promenio nakon potpisivanja Briselskog sporazuma?

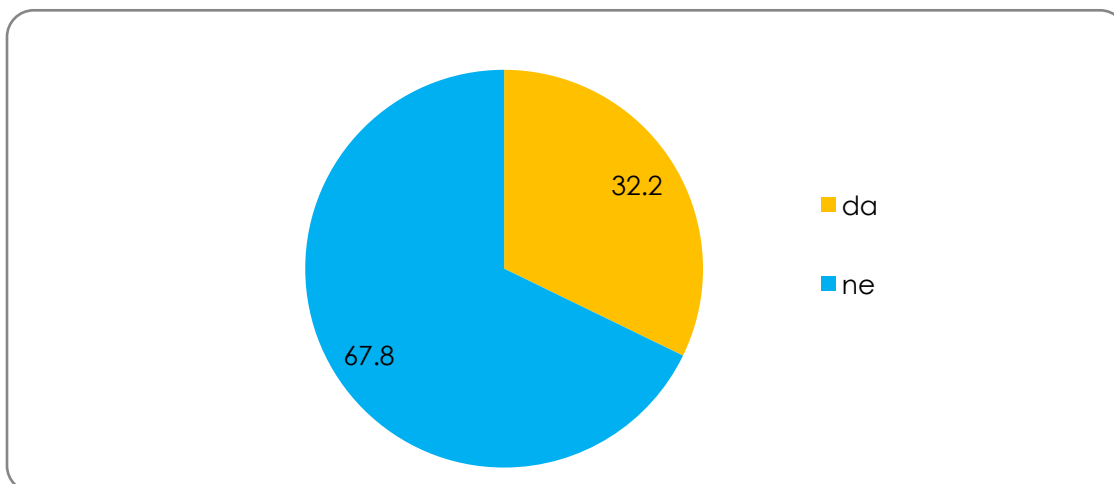
21. Kakav je vaš stav prema učestvovanju Srba u institucijama Kosova?

Broj ispitanika koji podržavaju učestvovanje Srba u institucijama Kosova razlikuje se od opštine do opštine:

	Podržavam
Severna Mitrovica	20%
Zubin Potok	15,2%
Leposavić	20,3%
Zvečan	31,1%

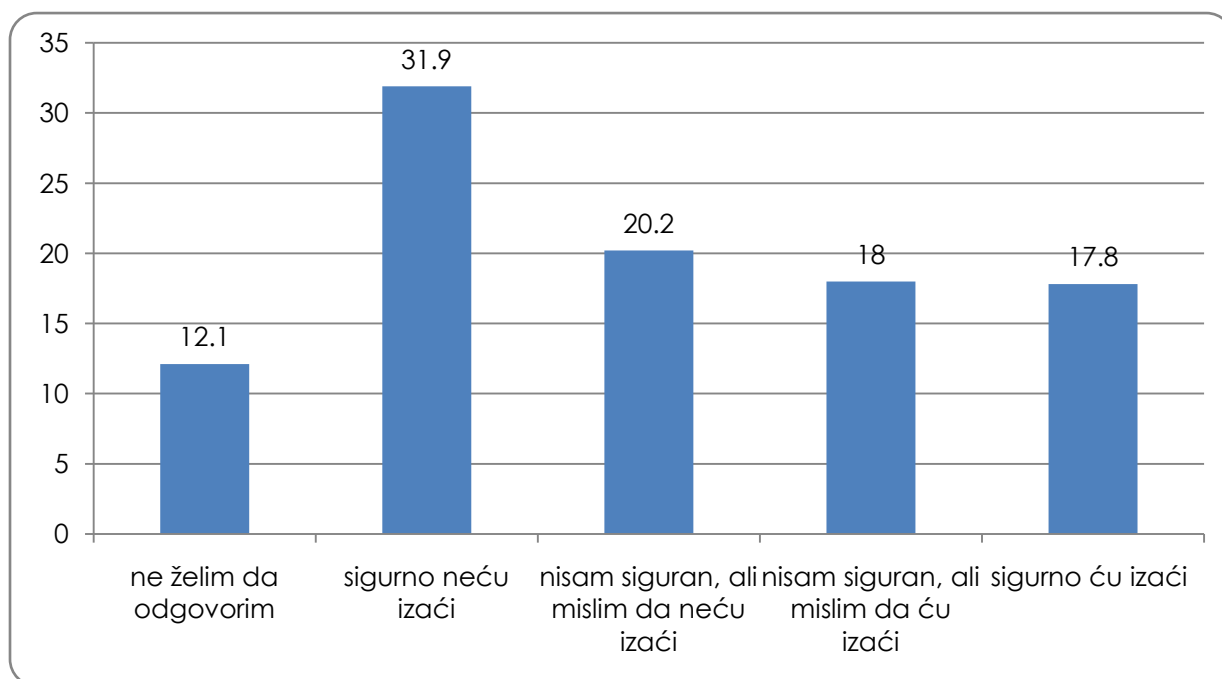
22. Da li ste glasalina poslednjim izborima za Skupštinu Kosova 2014. godine?

Broj ispitanika koji je izašao na prethodne izbore na Kosovu 2014. godine značajno se razlikuje od opštine do opštine:

	Glasao sam
Severna Mitrovica	40,9%
Zubin Potok	45,3%
Leposavić	31,6%
Zvečan	17,9%

23. Da li ćete izaći na sledeće kosovske izbore kada se budu održavali?

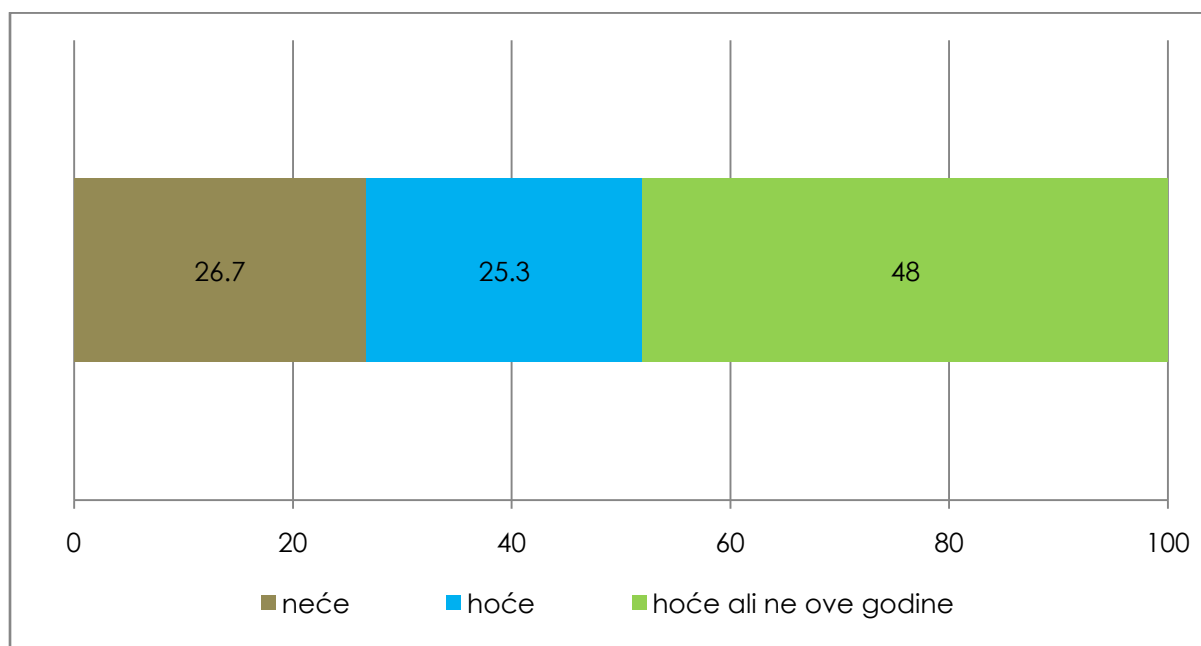

Analize pokazuju da su mladi manje spremni da učestvuju u formalnim političkim procesima kao što su izbori od starijih ispitanika, što nam govori da razlika u godinama igra značajnu ulogu kada je reč o političkom aktivizmu i njegovom značenju u kosovskom kontekstu.

	Izašao bih sigurno/verovatno
18-29 godina	25,4%
30-45 godina	35%
45-65 godina	35,9%
66 + godina	43,8%

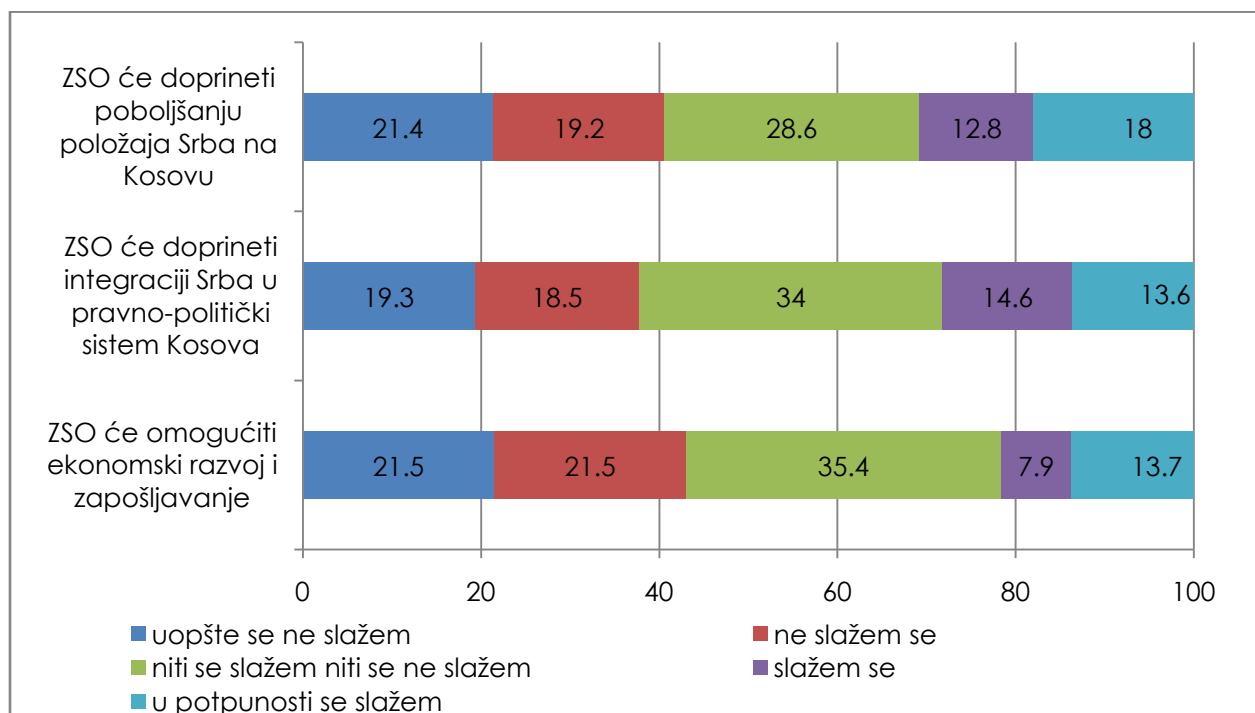
Najveći broj ispitanika koji planira da izađe na sledeće izbore (izašao bih sigurno/verovatno) dolazi iz Zubinog Potoka 55,5%, zatim iz opština Zvečan 35,8%, Severna Mitovica 33,2% i Leposavić 26,9%.

24. Šta mislite, da li će Zajednica srpskih opština biti formirana?

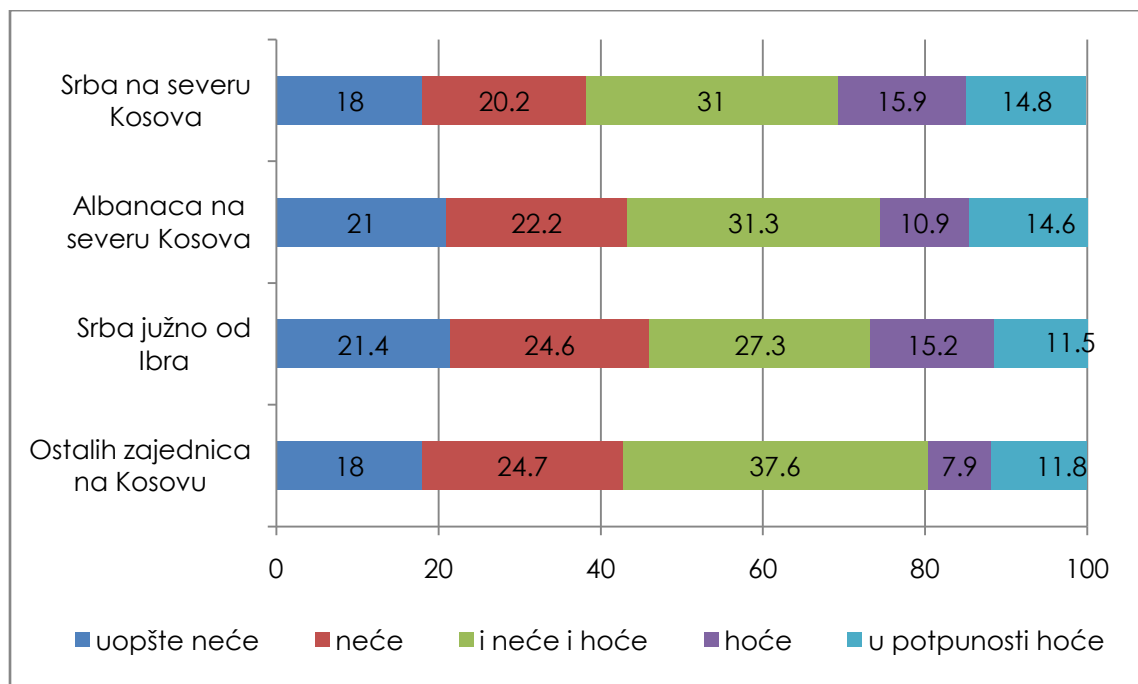
25. Na skali od 1 do 5, gde 1 znači “ne slažem se u potpunosti” a 5 “u potpunosti se slažem”, kako biste ocenili sledeće stavove o Zajednici srpskih opština?

	Prosečna ocena
ZSO će doprineti poboljšanju položaja Srba na Kosovu	2,9
ZSO će doprineti integraciji Srba u pravno-politički sistem Kosova	2,8
ZSO će omogućiti ekonomski razvoj i zapošljavanje	2,7

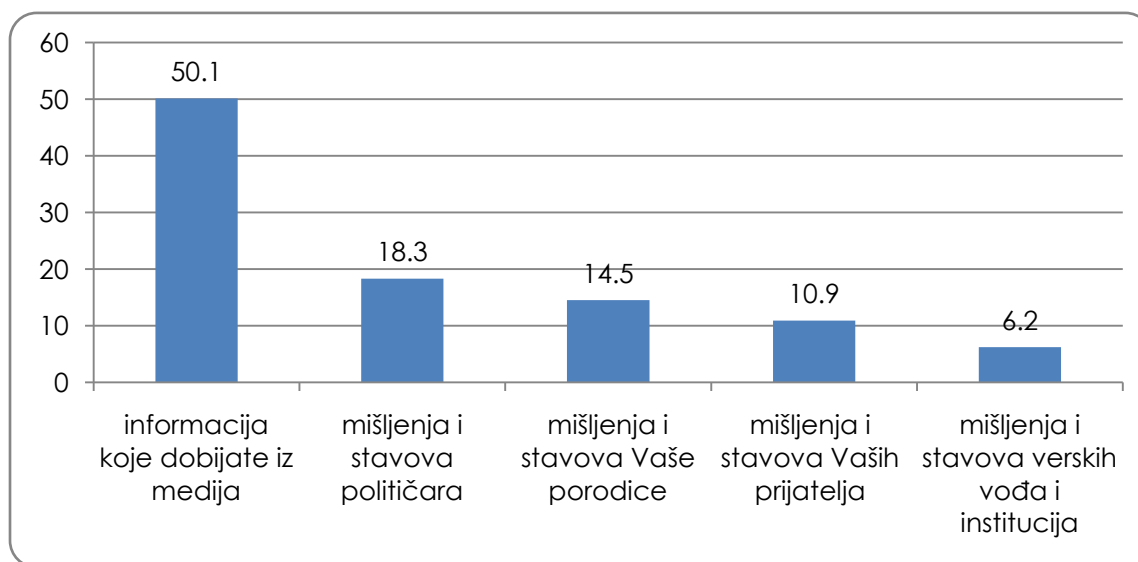

26. Na skali od 1 do 5, gde je 1 “uopšte neće” a 5 “u potpunosti hoće”, da li će Zajednica srpskih opština unaprediti život:

	Prosečna ocena
Srba na severu Kosova	2,9
Albanaca na severu Kosova	2,8
Srba južno od Ibra	2,7
Ostalih zajednica na Kosovu	2,7

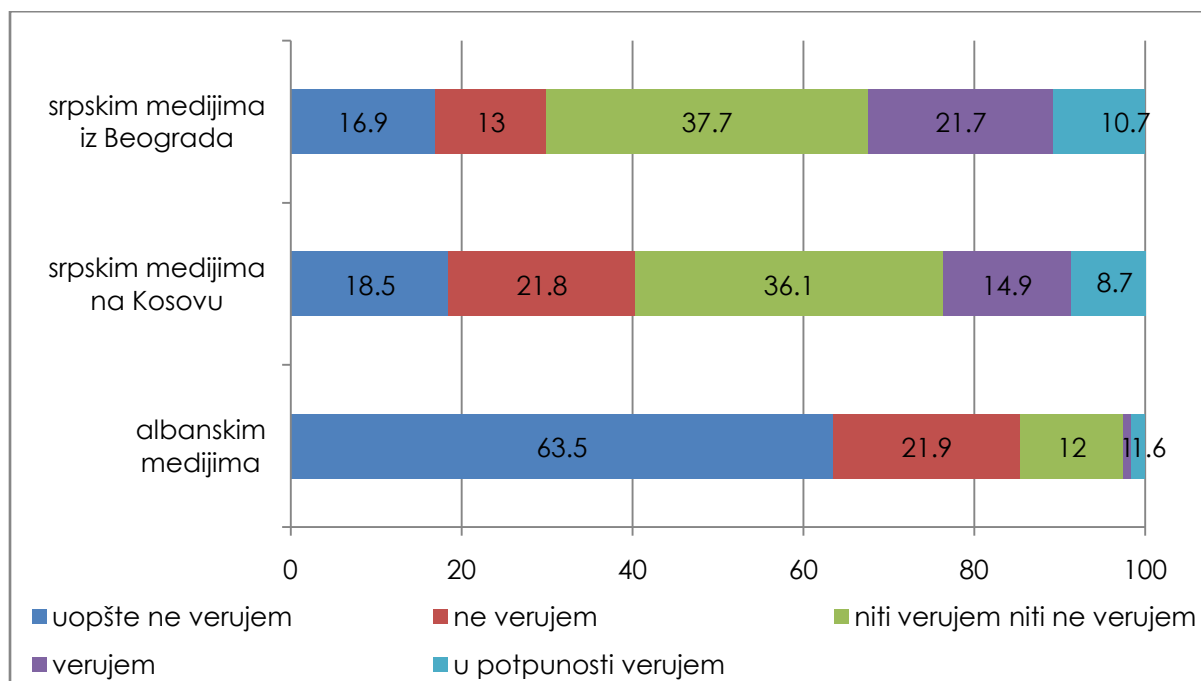
27. O politici i političkim dešavanjima gradite stav na osnovu?

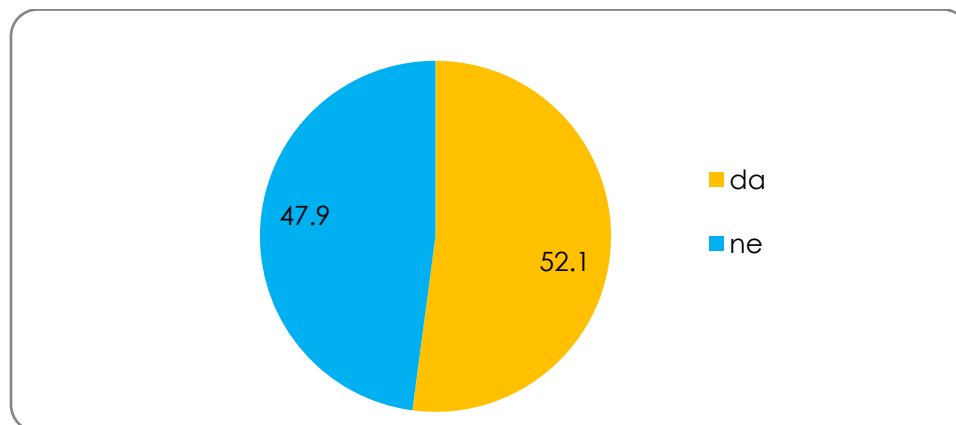
Izvori informisanja veoma su važni za izgradnju stavovakada je reč o pitanjima od javnog značaja. Zanimljivo je to da svi ispitanici višeg stepena obrazovanja od osnovne škole kao dominantan izvor informisanja navodi medije, dok ispitanici koji imaju završenu samo osnovnu školu navode da su im najvažniji izvori informisanja političari.

28. Na skali od 1 do 5, gde 1 znači “ne verujem uopšte” a 5 “verujem u potpunosti”, koliko verujete?

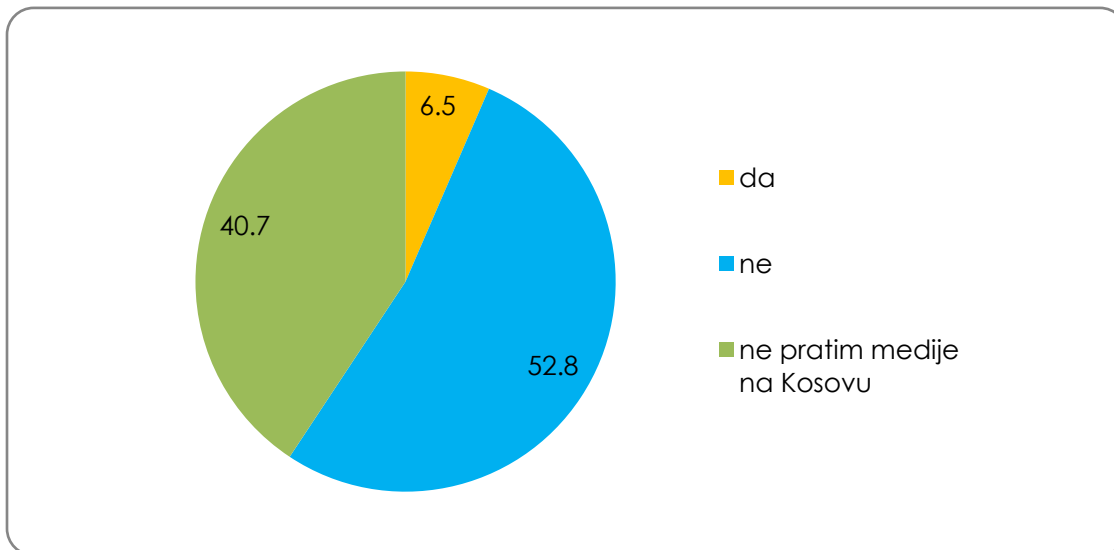
	Prosečna ocena
Srpskim medijima iz Beograda	3
Srpskim medijima na Kosovu	2,7
Albanskim medijima	1,5

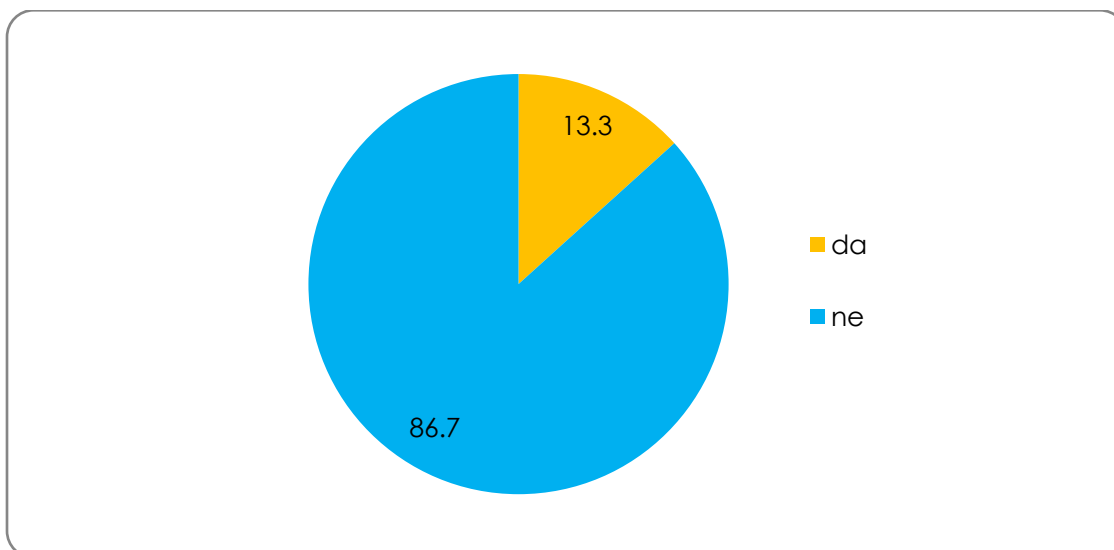
29. Da li se osećate slobodnim da javno izrazite svoje političke stavove?

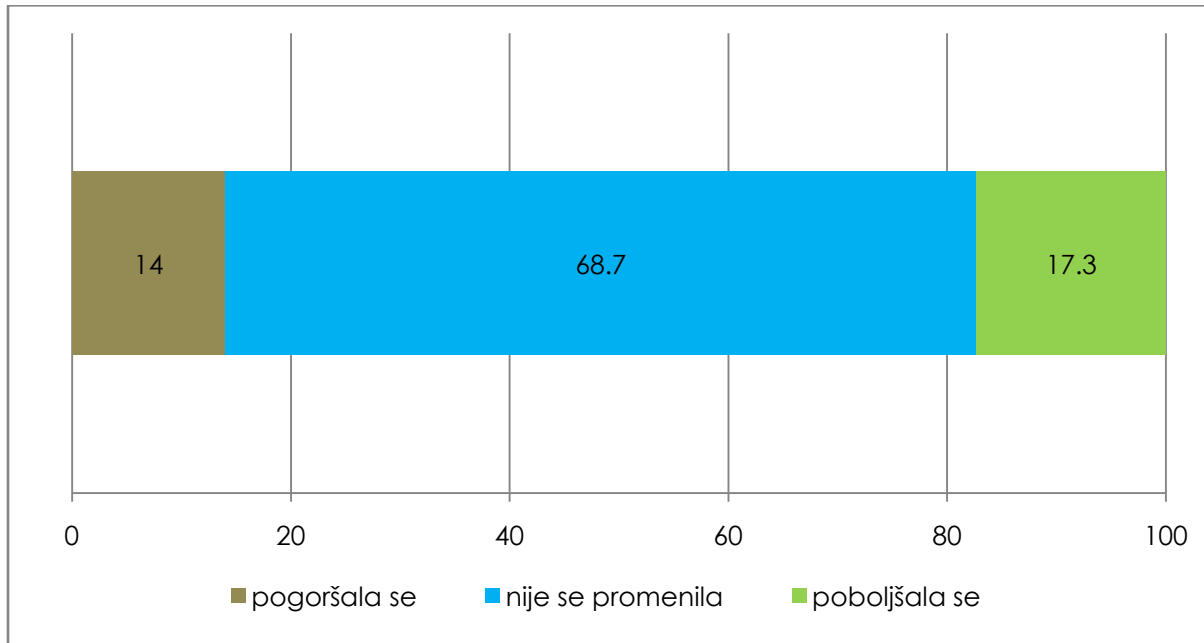
30. Da li su nezavisni stavovi i kritičko mišljenje dovoljno zastupljeni u medijima na Kosovu?

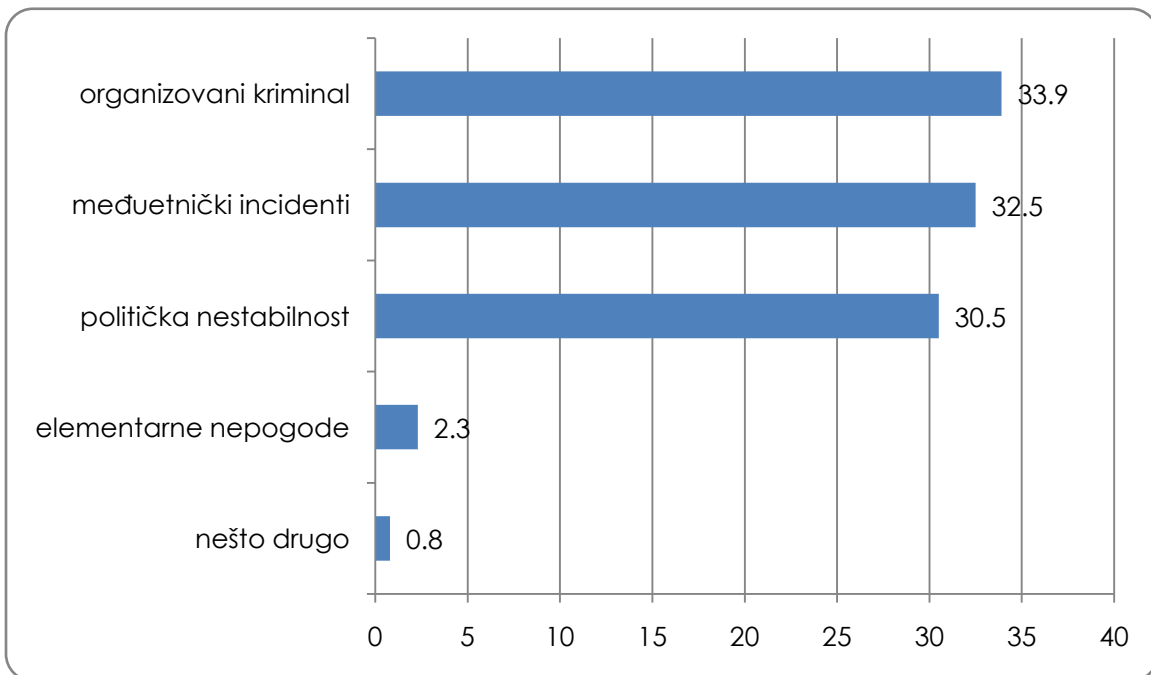
31. Da li je vaša bezbednost ili bezbednost vaše najuže porodice bila ugrožena u proteklih šest meseci?

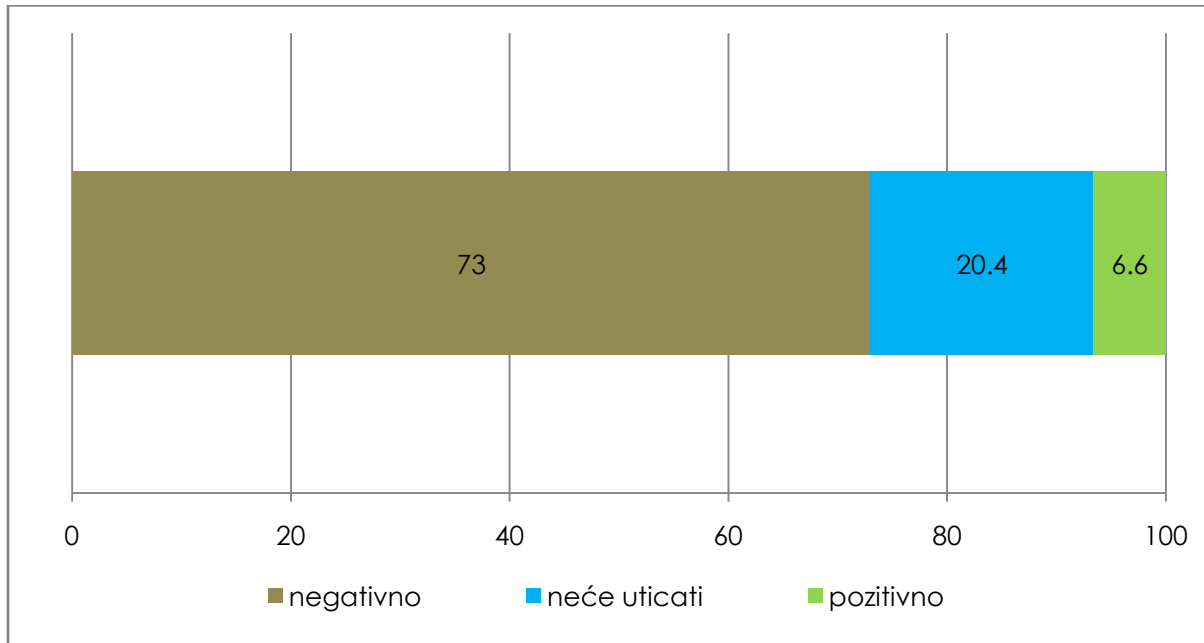
32. Da li se bezbednosna situacija na severu Kosova promenila u poslednjih godinu dana?

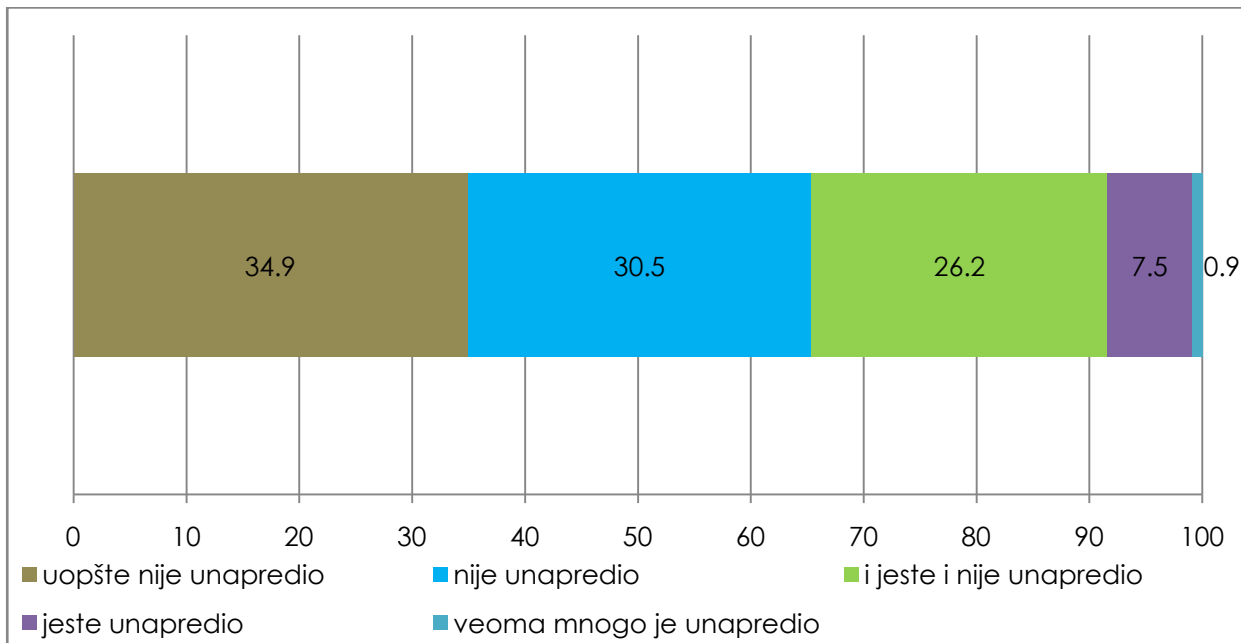
33. Koji su po vašem mišljenju najveći bezbednosni rizici u vašem okruženju?

34. Kako će moguće otvaranje glavnog mosta na Ibru uticati na bezbednosnu situaciju?

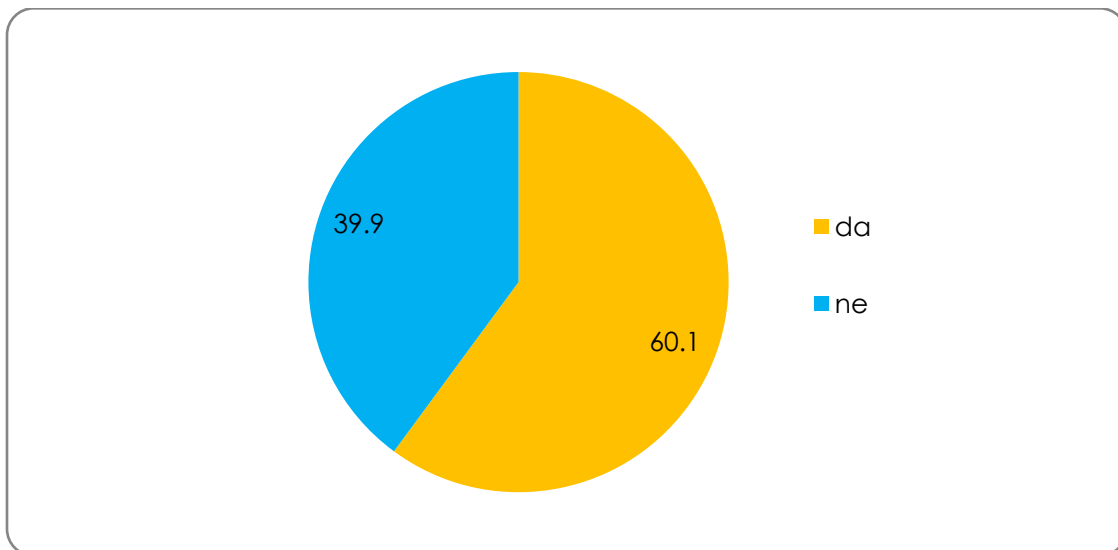
35. Na skali od jedan do pet, ocenite u kojoj meri je Briselski sporazum unapredio slobode i prava srpskog naroda na Kosovu?

36. Ocenite poštovanje sledećih prava i sloboda srpskog naroda u severnim opštinama?

Pravo na jezik	4
Pravo na slobodu veroispovesti	4
Pravo na obrazovanje	3.9
Pravo na zdravstvenu zaštitu	3.8
Pravo na slobodu ispoljavanja nacionalne pripadnosti	3.8
Pravo na slobodu govora	3.5
Pravo na slobodno kretanje	3.4
Pravo na zaposlenje	2.4

37. Da li vidite sebe u narednih pet godina na Kosovu?

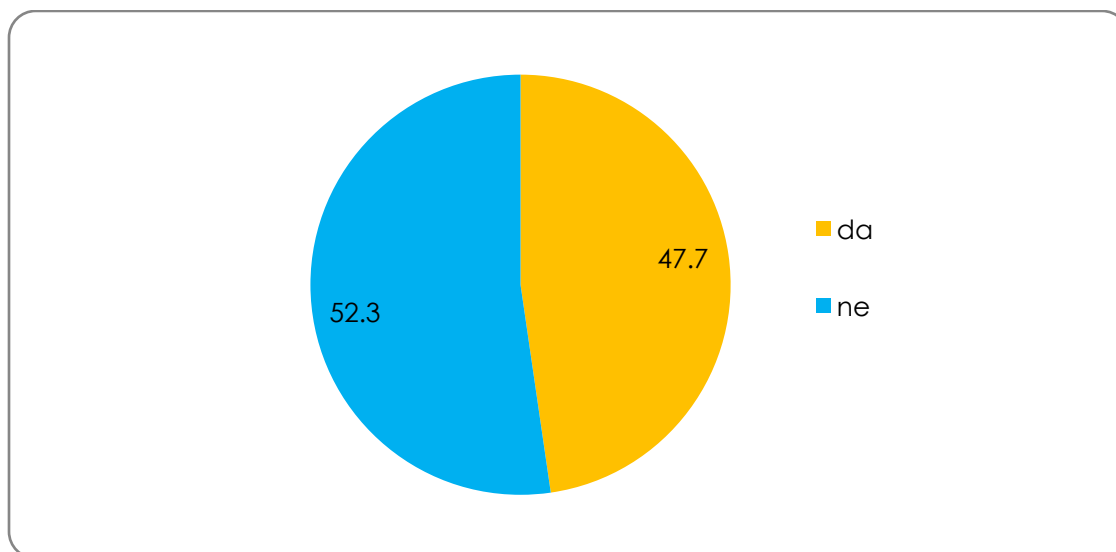

Očekivano, najmlađi ispitanici najviše razmišljaju o napuštanju Kosova. Čak 46,5% mladih ispitanika od 18 do 29 godina ne vidi sebe na Kosovu u narednih pet godina. Osim toga, još važnije je reći da su među onima koji ne vide sebe na Kosovu u narednih 5 godina najbrojniji fakultetski obrazovani ispitanici, što može predstavljati ne samo demografski već i tehnokratski problem.

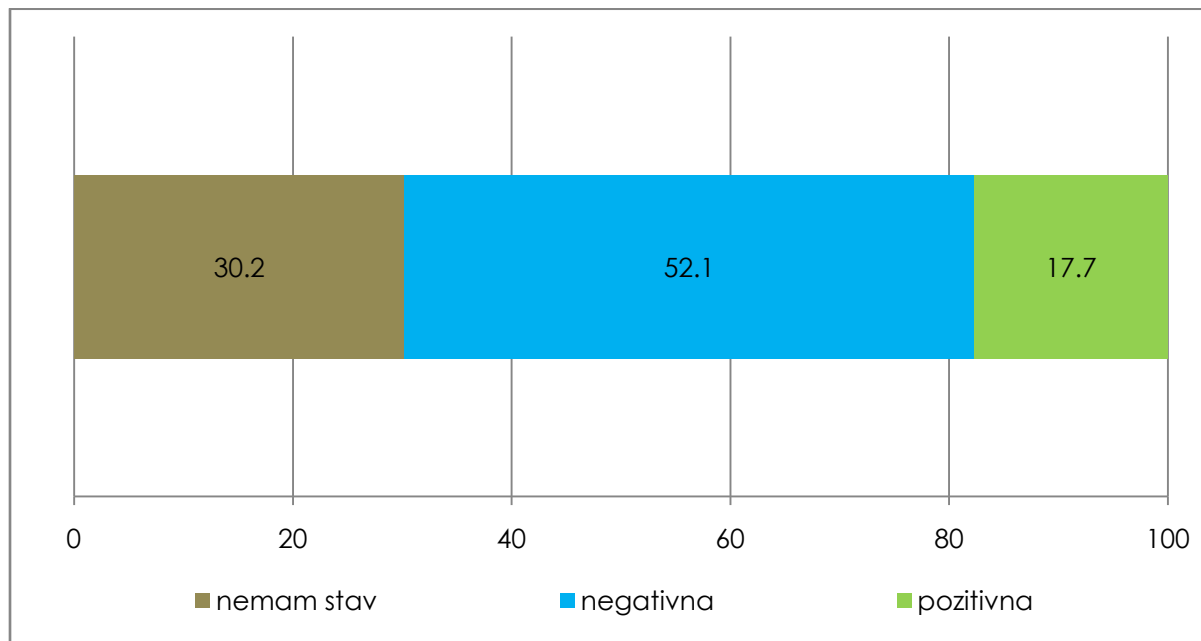
Analize pokazuju da postoji razlika u životnim planovima između ispitanika iz različitih opština kada je reč o ostajanju ili napuštanju Kosova:

	Ne vidim sebe na Kosovu za 5 godina
Severna Mitrovica	37,5%
Zubin Potok	32,2%
Leposavić	13,5%
Zvečan	10,3%

38. Da li je neko iz Vaše neposredne blizine napustio Kosovo u poslednjih 6 meseci?

39. Kada čujete “Evropska unija”, da li Vam je prva asocijacija pozitivna ili negativna?

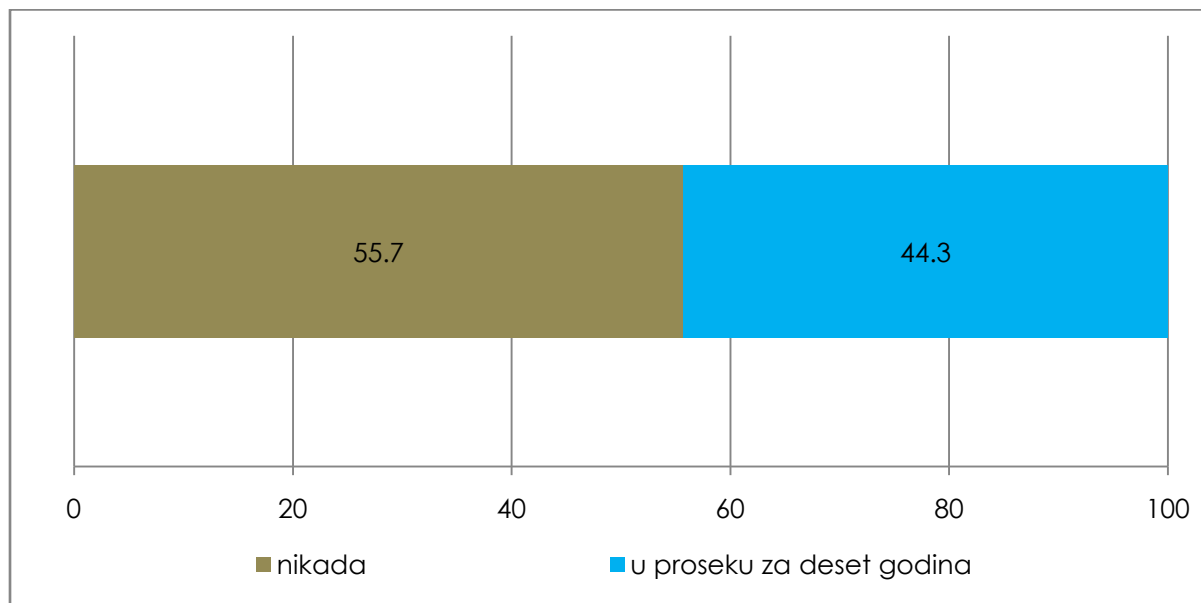

Odgovori na ovo pitanje pokazuju da je Evropska unija najlošije prihvaćena kod najmlađih ispitanika. Svega 10,9% mladih ispitanika ima pozitivnu asocijaciju na Evropsku uniju. Kada je reč o drugim starosnim grupama podrška ni kod njih nije mnogo veća: 30-45 godina 18,1%; 46-65 godina 16,3%; više od 66 godina 25%.

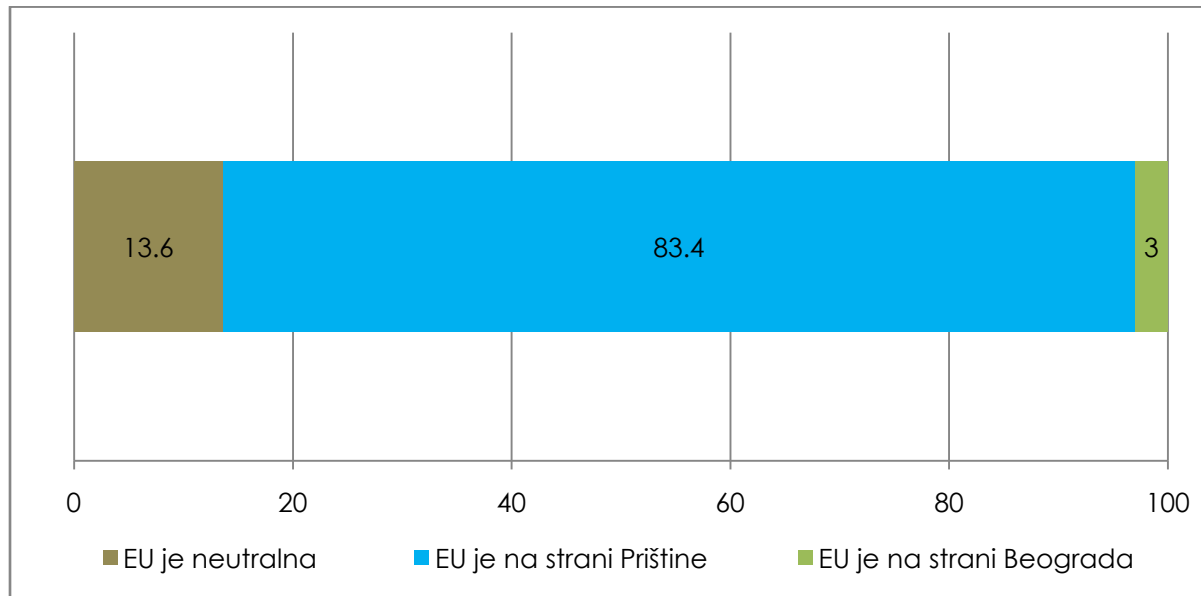
Stepen obrazovanja, takođe, pokazuje značajne razlike u percepciji Evropske unije:

	Pozitivna asocijacija
Osnovno	34,4%
Srednje	19,6%
Više	10%
Visoko	18,7%

40. Kada očekujete da će Kosovo ući u EU?

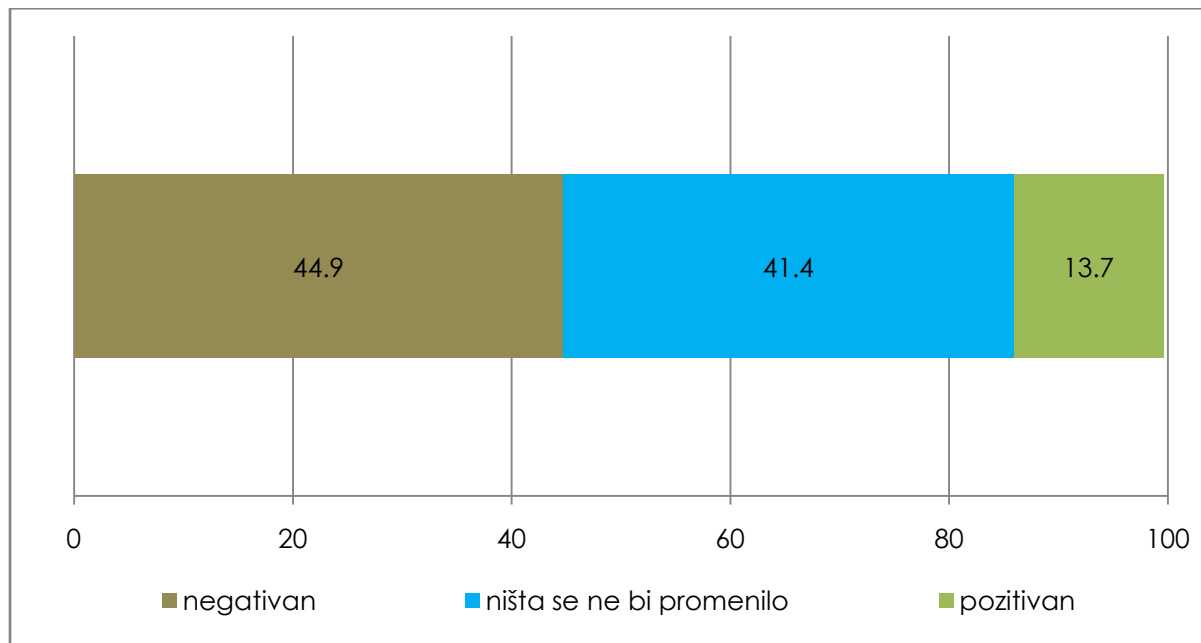
41. Kako vidite poziciju Evropske unije u procesu pregovara Beograda i Prištine?

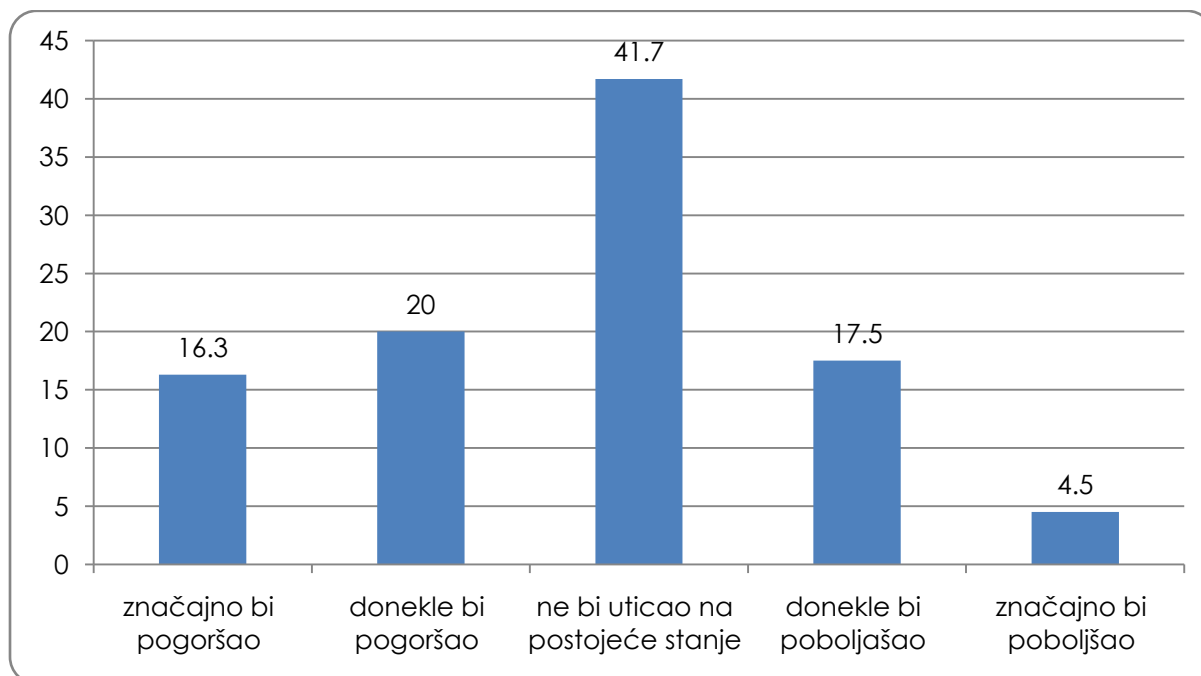
U odgovoru na ovo pitanje vidimo veoma velike razlike između ispitanika sa različitim stepenom obrazovanja. Ispitanici sa osnovom školom u 21,5% slučajeva smatraju da je Evropska unija bila više naklonjena Prištini u procesu

pregovaranja dok je taj procenat značajno veći kod ispitanika sa fakultetskom diplomom i iznosi čak 88,8%.

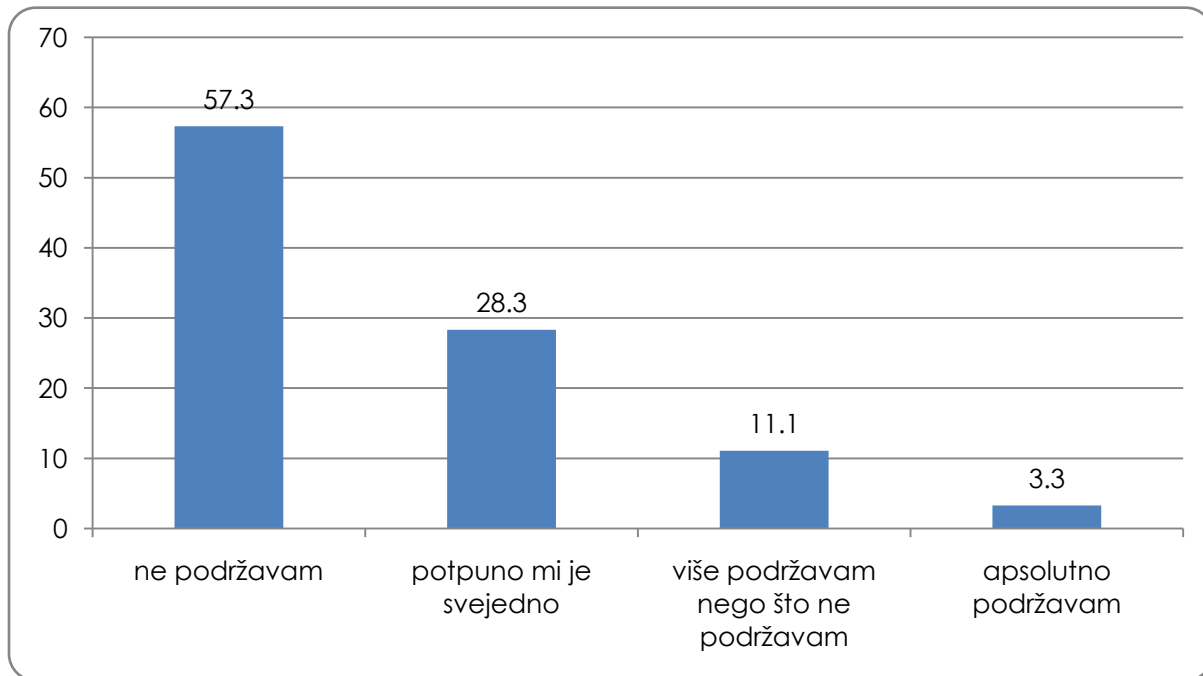
42. Kakav bi uticaj na Vas lično imao ulazak Kosova u EU?

43. Na koji bi način ulazak Kosova u Evropsku uniju promenio postojeće društveno-ekonomsko stanjena Kosovu?

44. Da li podržavate ulazak Kosova u Evropsku uniju?

Varijabla obrazovanja i u ovom slučaju igra značajnu ulogu:

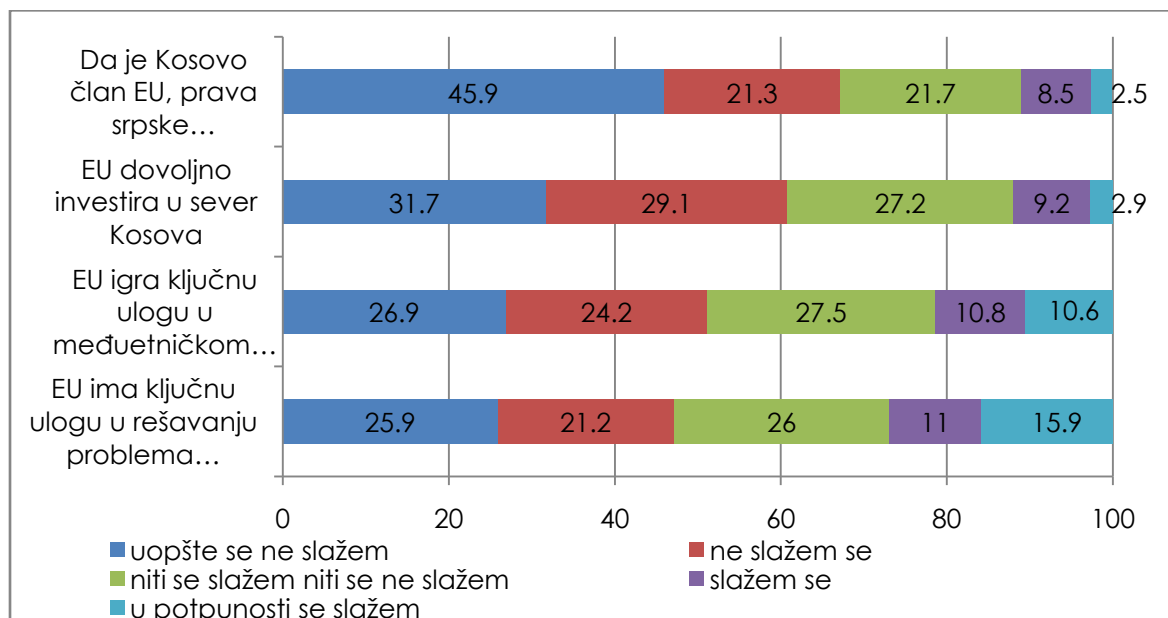
	Ne podržavam	Apsolutno podržavam
Osnovno	25%	18,8%
Srednje	58,7%	0,2%
Više	62,4%	1,4%
Visoko	57,4%	2,1%

Značajne razlike u odgovoru na ovo pitanje vide se i kod ispitanika iz različitih opština:

	Podržava
Severna Mitrovica	19,9%
Zubin Potok	4,2%
Leposavić	12,8%
Zvečan	14,9%

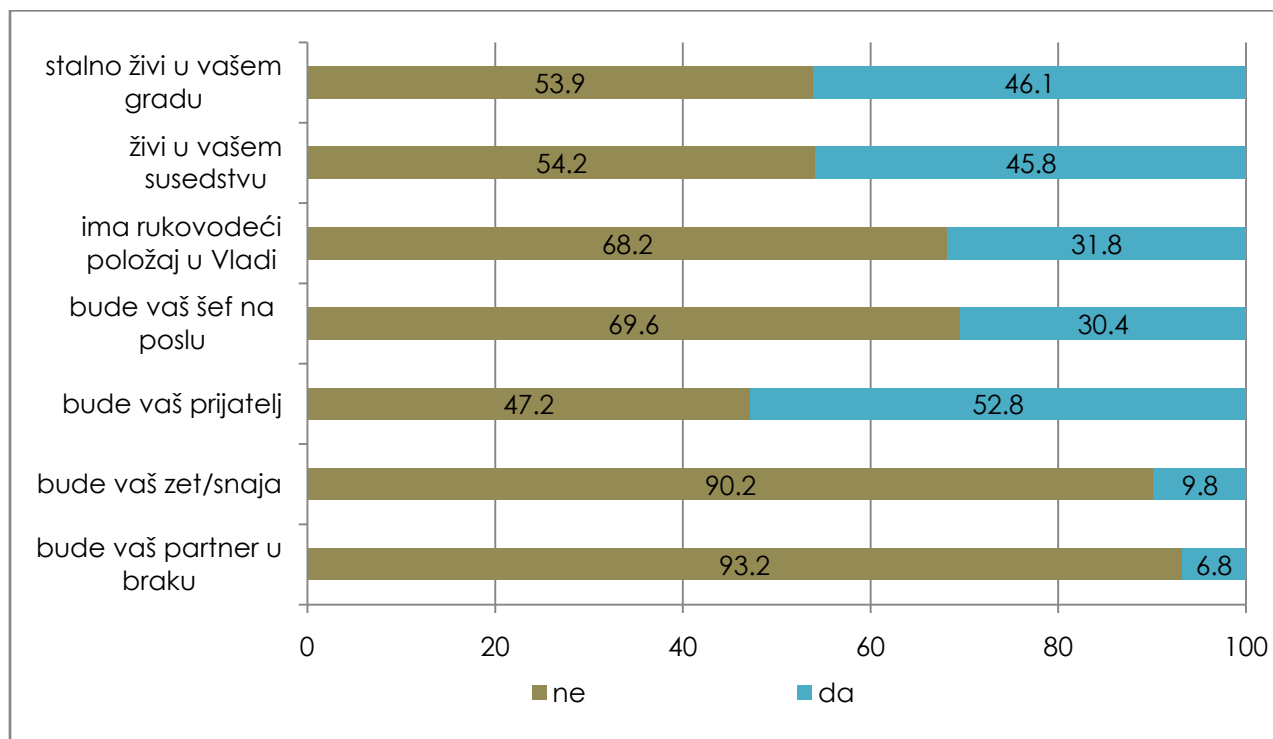
45. Na skali od 1 do 5 gde je 1 „uopšte se ne slažem“, a 5 „slažem se u potpunosti“ ocenite istinitost sledećih tvrdnji:

	Prosečna ocena
EU ima ključnu ulogu u rešavanju problema srpske zajednice na Kosovu	2,7
EU igra ključnu ulogu u međuetničkom pomirenju na Kosovu	2,5
EU dovoljno investira u sever Kosova	2,2
Da je Kosovo član EU, prava srpske zajednice bila bi više zaštićena	2

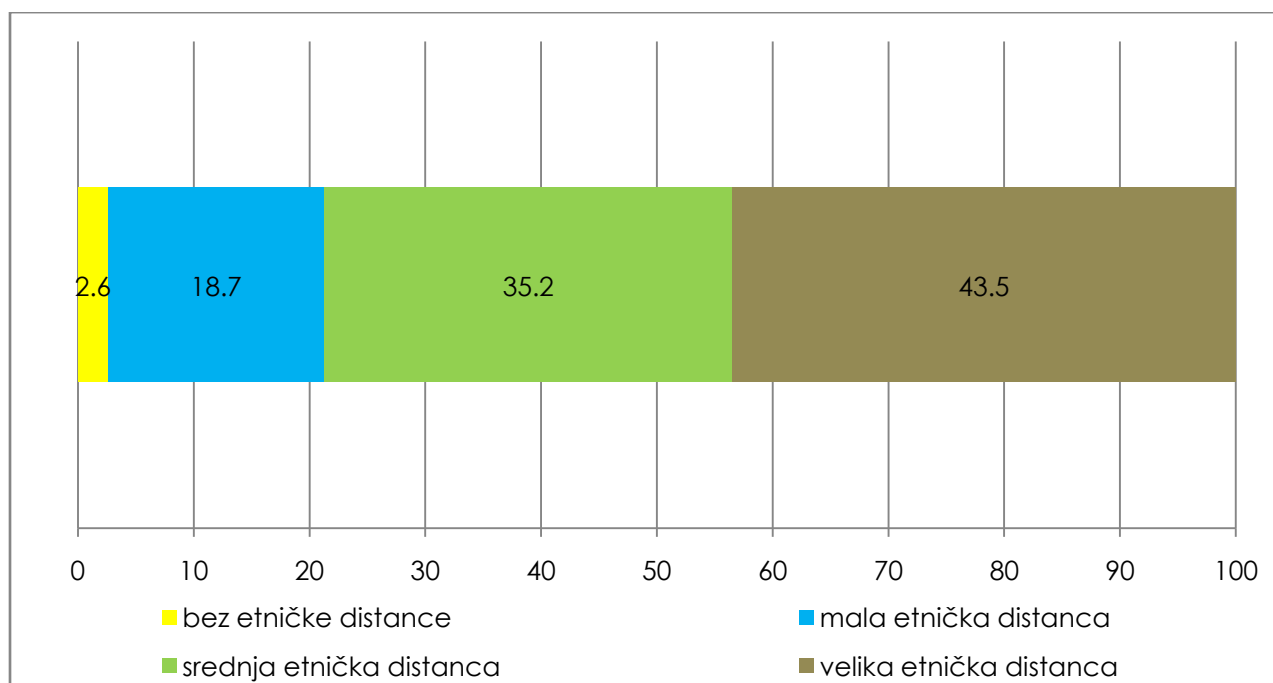

46. Merenje etničke distance

„Da li biste prihvatili da pripadnik/ca albanske nacionalnosti:

Skala etničke distance (total)

Iako u pojedinim društvima skala etničke distance pokazuje značajne varijacije u zavisnosti od godina u ovom slučaju nismo mogli da vidimo značajnu statističku razliku između mladih i starijih ispitanika. Međutim, stepen obrazovanja ispitanika igra značajnu ulogu u distribuciji odgovora na skali etničke distance:

	Sredja i velika etnička distanca
Osnovno	96,9%
Srednje	74,7%
Više	87,2%
Visoko	74,9%

Kao jedan od najznačajnijih faktora koji utiču na smanjenje etničke distance Srba prema Albancima jeste učestalost odlaska u sredine u kojima su Albanci većina. Naime, testovi korelacije pokazuju srednju negativnu korelaciju ($r = - 0,39$) što nam govori da što ispitanici više posećuju sredine u kojima su Albanci većina to je etnička distanca kod tih ispitanika manja.

Zaključci

- Istraživanje pokazuje da su građani na severu Kosova veoma nezadovoljni političkom, ekonomskom i bezbednosnom situacijom. Ono što posebno zabrinjava jeste činjenica da građani ne samo što loše ocenjuju trenutno stanje već smatraju da je opšti trend razvoja situacije na Kosovu negativan. Kao najbolja potvrda toga može poslužiti podatak da svaki treći ispitanik smatra da će život za Srbe na Kosovu za tri godine biti gori nego što je to danas.

- Ispitanici pokazuju da postoji izrazito nepoverenje u političke institucije i procedurena Kosovu. Otuda ne čudi što veliki broj ispitanika ne želi da koristi svoje glasačko pravo. Ono što posebno doprinosi političkoj pasivnosti jeste činjenica da najveći broj ispitanika nema poverenja niti u jednog političara na Kosovu, bilo srpskog bilo albanskog. U tom slučaju izbori su za građane trka između manje loših kandidata a ne najboljih.

- Osim pasivnosti ispitanici pokazuju i neopredeljenost jer u odgovorima na neka važna pitanja često biraju opcije nemam stav ili ne znam. U tom smislu, interesantno je napomenuti da čak 40% ispitanika nema stav prema Briselskom sporazumu, sporazumu o kome se mnogo priča i koji, ukoliko se dosledno bude sprovodio, ima potencijal da na značajan način utiče na društveno-političku realnost na Kosovu.

- Sa populacionog aspekta moguća je potencijalno veoma problematična situacija jer istraživanje pokazuje da značajan broj ispitanika razmišlja da napusti Kosovo u narednih pet godina. Problem je posebno akutan jer se, pre svega, radi o mladom i visokoobrazovanom stanovništvu koje će svojim odlaskom produbiti demografske i tehnokratske probleme već starog i nedovoljno dobro obrazovanog stanovništva na Kosovu.

- Ispitanici na severu Kosova ulogu Evropske unije u procesu rešavanja statusa Kosova ne vide nimalo pozitivno. Evroskeptički trend je posebno izražen kod mladog i visokobrazovanog stanovništva koje smatra da Evrospka unija nema iste standarde za oba aktera u procesu pregovaranja. Otuda ne treba da čudi što veoma mali broj ispitanika podržava ulazak Kosova u Evrospku uniju.

- Etnička distanca između Srba i Albanaca i dalje je veoma velika i zapravo jedino što vidimo da značajno utiče na smanjenje distanciranosti jeste učestalost i intenzitet kontakta na ličnom nivou. Što se više ljudi sreću, komuniciraju, saraduju i dele životni prostor postoji tendencija smanjenja udaljenosti pripadnika dve, etnički veoma distancirane, grupe.

Ovo istraživanje pripremljeno je za potrebe projekta Point One (1.) Istraživanje je sproveda NVO "Aktiv" u okviru projekta Point One koje sprovodi Centar građanske energije. Ovaj projekat finansiran je od strane Kosovske fondacije za otvoreno društvo. (Kosovo Foundation for Open Society).

Rezerva: Ovaj projekat je podržala Kosovska fondacija za otvoreno društvo. Mišljenja, nalazi i/ili zaključci koji su izneti u ovoj publikaciji pripadaju autorima i ne predstavljaju nužno stavove Kosovske fondacije za otvoreno društvo.

Jan

Feb

2K

1.5K

1K

500

0

